

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

GOTT*NYTT SAMARBETSÅR

Julens stjärna

*Så sällsamt klart
i rymden stjärnan tindrar
med silverklang
i mäktig harmoni
och nu som förr
den julens budskap bringar.*

*Så sällsamt klart
en helig låga tändes
när allt var vila
där i Österlandet
till stallets grå
vi i förundran ila
en konung föddes där
på halm och strå.*

*Så sällsamt klart
från stjärnan renhet strömmar
den leder oss
från våra barnaår
till åldrig längtans
skira lyckodrämmar*

*Så sällsamt klart
när tanken genomflytes
och frigjord når
till livets hemlighet
förnimmer vi
att något uppenbaras
av det vi tro
och kalla evighet*

ARNE THULIN.

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 14. DECEMBER 1956 Nr 5—6

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Gunnar Andersson, ansvarig utgivare

Fritz Berg

Gösta Dahlberg, redaktör

Harald Lindholm

Axel Öhlund

Fotos: Hilding Ohlson.

Postgiro: 27 51 73

Prenumerationspris:

Helår: 5: —.

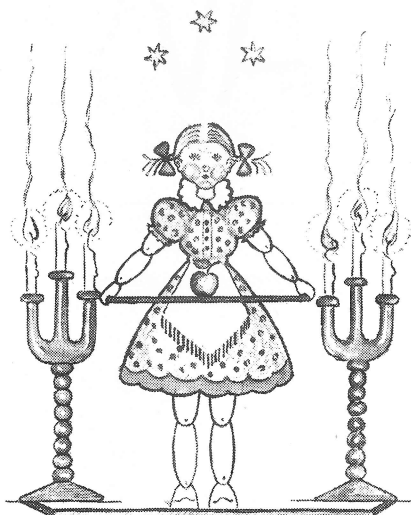
Till utlandet per helår 6: —.

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1956

INNEHÅLL:

	Sid.
Julens stjärna, dikt	3
Julbrevet	4
Forum: Demokratin i fara	5
Höstens utställningar	6
Arbetarklubb, bank, sjukkasse ..	8
Besök på ett tegelbruk	9
Tankar när det regnar	10
Brasiliensvenskarna i Misiones ..	11
I Västerled IX	12
Idrottsfest i Bergasalen	13
50-åringarnas skolträff 1956	15
Så firade vi Jul	16
I Förbifarten	18
Fanfartrumpeten	19
Saltstänk från Farstaviken	20
Grötrim 1956	21
Företagsnämnden	22
Kommunalt	23
Kvitter från Farstaviken	23
Ungdomens sida	24
Fritt Forum	26
Pastorsämbetet	28
Från Ingarö	28
Från Värmdö	29
Konsumspalten	30
Som sagt var	31
Vi gratulera	32
Soliga spalten	32
Schack	33

Omslagsbild: Julgranarna ha kommit
till Torget

Julbrevet

Det är november, hösten har svunnit och vintern är i antågande. Jag sitter och ser ut genom ett fönster på sjukhuset i Mörby. Stormen har tilltagit där ute och snöflingorna virvlar i luften. Jag känner mig vemodig, mest kanske därför att radion i ett förkunnar ledsamma nyheter: krig och dårskap i Suez; i Egypten; ännu värre i Ungern, där ett folk slåss för sitt liv, för frihet, demokrati och människovärde. Frihetskampen blir skymfligt dränkt i blod. Det finnes dock en mäktig storhet i denna dödskamp; man tänker på Frödings Gral:

”Gral levde mäktigt i modet
hos män, som mandom och trohet mött död;
ädel han lyste i blodet,
färgande rocken om dödsskjutet manhjerta röd.”

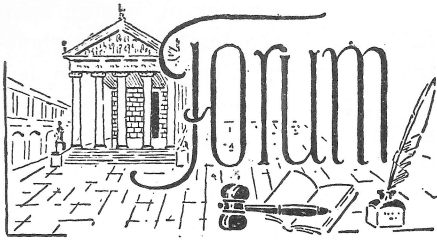
Världen styres fortfarande med litet visdom, alltför litet. Vi avskyr ju och förbannar kriget. Vi tycker att det är förnuftsvidrigt och ändock kommer det. Alla vettiga människor avskyr kriget och våra stater har sammanlutit sig i de Förenta Nationerna. Vi är på det klara med att vi måste ha en internationell rättsordning, där inte medlemsstaterna sviker när det gäller deras egna intressen.

Allt detta som sker bevisar att de enskilda människorna och de enskilda länderna måste pröva om. Vi skulle ägna betydligt mera tid och intresse och allvarligt studium av dessa frågor. Man behöver dock inte vara alltför informerad när man kan konstatera, att det som nu hänt var oundvikligt efter den utveckling och uppladdning, som skett de sista åren. Man får hoppas innerligt att svensken Dag Hammarskjöld lyckas i sin kamp att lösa konflikten. Vi lever i en tid då det varje dag skrives världshistoria. Ett världskrig måste förhindras med alla medel, därom äro vi överens. Våldet måste lida nederlag!

De djupaste mänskliga värdenas rätt måste segra i världen, det behövs en etisk förnyelse, bestialiteten skall ersättas av demokratins, uppfostrans och humanismens ideal. — Trots att detta är en lång och mödosam väg. Realpolitiken får inte grundas på gruppegoistiska motiv. Naturtillgångarna i vår arma värld måste regleras genom internationell lagstiftning, man måste finna någon slags kooperation även på detta område.

Det närmar sig Jul, trots allt. Budskapet om Frid på jorden, kan väl inte vara mer välkommet än just nu. Vi sänder en hälsning genom Gustavsbergaren till alla våra vänner i förskingringen. Vi önska alla våra läsare och medarbetare en verkligt God Jul!

Gunnar Andersson

Demokratin i fara!

Demokrati — finns det i våra dagar ett ord som blivit mera missbrukat? Det kommer av det grekiska ordet demos, som betyder folk och kratein lika med styra, härska. Själva ordet betecknar alltså egentligen en styrelseform, som i det antika Grekland bragtes till fulländning. I dess små stater där alla kände alla skattades friheten högst av allt och som en självklar plikt deltog den enskilde i rådsluten, om hur samhället skulle utformas.

Här hemma i Sverige ha vi med demokrati alltid förknippat frihet och rätt för varje människa att utan blandning själv forma sitt liv under hänsynstagande till medmänniskor. Det är så självklart för oss att vi glömt bort att andra folk inte är lika lyckligt lottade utan år efter år lidit under diktatur i olika former. Diktaturen har försökt gömma sitt verkliga ansikte genom att sätta ordet folk framför demokrati, men de dramatiska, djupt tragiska händelserna i Ungern har för hela världen visat att de kommunistiska folkdemokratierna är renodlade diktaturstater, som brutalt undertrycker en hel nations frihetslängtan. En järnridå har dragits ned för Ungern. Vi kan inte längre följa ungrarnas fortsatta strid för en demokrati som vi anser självklar. Men det vet vi, att den okuvliga frihetslidelse, som kom barn, kvinnor och män att vapenlösa låta sig krossas av ryssarnas pansarvidunder, den kan aldrig undertryckas för evigt. Ungerns olyckliga folk skall åter en gång se frihetens dag randas.

Tragedin i Ungern har på ett alldeles särskilt sätt gjort klart för oss, vilka förmåner vi äger i vårt demokratiska styrelsesätt. Men den har också väckt oss till självvrannsakan. Är inte demokratin i fara även hos oss? Kärnan och kraftkällan till vårt fria samhällsskick har varit utvecklingen inom den kommunala självstyrelsen. Från det folket på tinget be-

stämde om gemensamma angelägenheter, fram till 1862 års kommunallagar befestes kommunernas rättigheter gentemot statsmakten. I skydd av dessa övades generation efter generation i självstyrelsens svåra konst. Kommunernas invånare lärde sig att själv ta ansvar för lösandet av bygdens problem. Bönder, arbetare, tjänstemän, affärsmän och småhandlare utvecklade som kommunalmän en utomordentlig kunnighet, balans och omsorg om sina kommuner. De offrade sin fritid praktiskt taget utan ersättning för kommunens fromma.

Men under senare år har kommunernas självbestämmanderätt allt mer kringsskurits. De båda världskrigen nödvändiggjorde en långt driven centralisering av administration och produktionsliv och denna maktkoncentration medför vissa risker ur frihetssynpunkt. Den enskilde individen får lätt en känsla av att endast vara en kugge i stats- och storföretagens komplicerade maskineri.

Likaså har det inom organisationernas och folkrörelsernas område skett en oroväckande utveckling. Dessa skapades från början för att hävda den enskildes rättigheter. Nu har makten centraliserats. Ett fåtal drar upp riktlinjerna och medlemmen är alltid bringad att ta hänsyn till det program, som äger giltighet in-

om organisationen. Han måste ofta uppge sin egen personliga mening för att vara solidarisk. Så ser det ut inom alla sammanslutningar och här ligger kanske en förklaring till den allt mer tilltagande passiviteten och möteströttheten. Soffliggarnas skara ökar och därmed minskas folkrörelsernas möjligheter att göra en insats för demokratins fördjupande. Då folkfrihetens system bärs upp av aktiva, demokratiska individer och diktaturen av passiva likriktade massmänniskor kan man säga, att det är fara å färde. Tydligt är att vi måste söka gjuta nytt liv i den kommunala självstyrelsen och i folkrörelserna men även söka skapa nya former för demokratisk fostran. På det kommunala fältet kunde ett ökat intresse hos kommunmedlemmarna skapas genom bättre information om kommunala angelägenheter. Hem och skola måste mer än nu ägna sig åt våra ungdomars uppfostran. Skolan måste få denna möjlighet genom att den angelägnaste av alla skolreformer genomföres: sänkning av barnantalet i klasserna till högst 20 elever.

Då kan läraren mer än nu ägna en del av undervisningen till att fostra goda demokrater av våra ungdomar, lära dem respekt för det mänskliga, tolerans och humanitet.

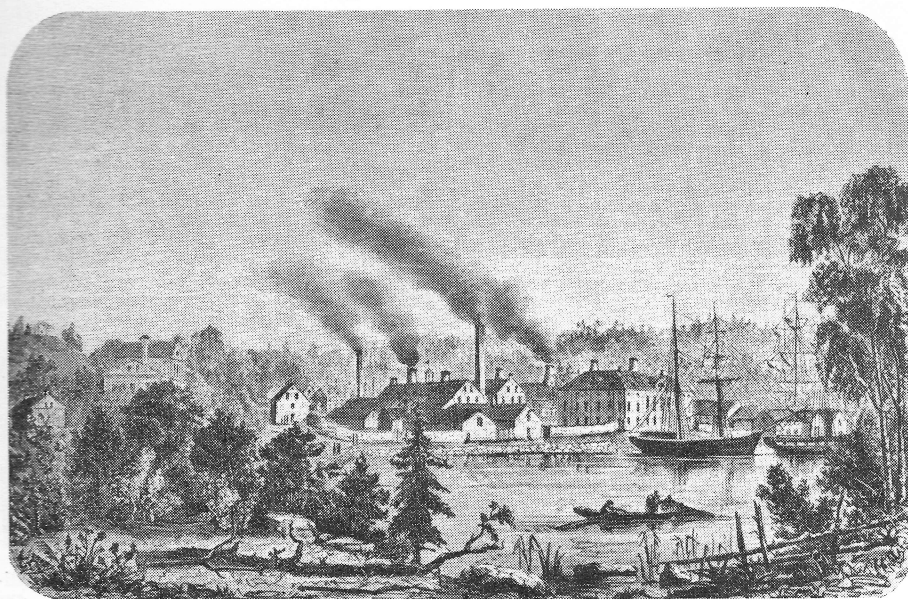
Fritz Berg.

Glöm aldrig Ungern!

Glöm aldrig Ungern
Glöm aldrig
att vänskapsfördrag
och fredsförhandlingar
äro till för att dölja
strategiska
truppförflyttningar
pansardivisioner
på marsch
mot vapenlösa
Det sista frihetsskriet
från Ungern
skall ljuda i etern
tusen år efter den dag
då rösten bröts
på en hjälte
som dog i Győr.
Glöm aldrig Ungern!

E. A.

Arbetarklubb, bank, sjukkasse, "konsum", konstfackskola och en skarpskyttekår!

Gustafsbergs Porslinsfabrik, tecknad av M. Isaeus.

Det är både rörande och roande att sitta och slå i gamla gulnade tidningslägg. Längesedan timade händelser, nu glömda och gömda, träder i dagen och blir levande på nytt. Men man nämns knappast störa den lättjefulla friden på arkivhyllorna — dammiga och övergivna stå de där, de gamla bladen, och tycks stirra förebrående på den djärve inkräktaren. Men när man med varsam hand plockar ner en årgång och börjar bläddra i den, då får man med ens kontakt och intresset står hela tiden på helspänn!

Vi skriver år 1870. Det är i början på oktober och uppe på Ny Illustrerad Tidnings redaktion överlägger Chefredaktören med en ung reporter om detaljerna för ett besök vid Gustafsbergs Fabrik. Vi tar för givet, att han får noggranna instruktioner och att ha ögonen med sig — och att han är socialt intresserad, det framgår med all önskvärd tydlighet av den artikel, som ett par veckor senare — närmare bestämt den 15 oktober — stod att läsa i tidningen. Så här rappt, medryckande och initierat skildrar han besöket:

"Om åt något håll den svenska industrien visat sig kraftig nog att endast i eget arbetes duglighet, smakfullhet och prisbillighet söka och finna det skydd mot utländsk konkurrens, som ingen tunga lägger på konsumenten, så är det den svenska porslinsfabrikationen, vars alster i det närmaste tillfredsställer landets konsumtion och ändå räcker till för en smula export, sedan de vid världsex-

positionerna gjort sig fördelaktigt kända. Då vi i dag kunna lämna en utsikt av den ena av dessa i stockholmstrakten belägna fabriker, Gustafsberg på Värmdön, vilja vi beledsaga bilden om denna vackra anläggning, dess tidigare öden och dess nuvarande tillstånd, såväl vad arbetet som arbetarna angår.

2 1/4 mil från Stockholm, i en av Stockholmsskärens vackraste trakter, anlades Gustavsbergs porslinsfabrik 1827 av Grosshandlare I. H. Ohman och Kommerserådet Wennberg, vilka dock snart åt ett bolag överlät sin anläggning. Ett annat bolag övertog den därefter, och 1850 övergick den till handelshuset Godenius & komp., med bibehållande av företrädarens firma "Gustafsbergs Fabriks Intressenter". Nu verkställdes fullständig ombyggnad och fabriken inrättades efter engelskt föredöme.

Endast "ordinärt porslin" (fajans) tillverkades i början; 1855 infördes tillverkning av "stengods" (Ironstone China), vilken fabrikation sedan utvecklats i stor skala. 1862 sände fabriken sitt "parian" (porcelaine dure) i handeln, och vi har sedan sett, vad denna tillverkning kunnat uträtta för en förmedling mellan konst och industri samt för en mångfaldning av konstföremål, som tillåter även den mindre bemedlade att pryda sitt hem med plastikens mästerverk i mindre bräcklig gestalt, än gipsens. Sist, år 1864, började även tillverkning av "äkta porslin" (porcelaine tendre).

För närvarande uppgår fabriken årliga tillverkning till omkring en halv million riksdaler. Det förra bolaget lyckades aldrig uppdra summan till mer än 150.000 rdr., ehuru priserna på porslinsartiklarna då vore dubbelt högre än nu. Fabriken priskurant utgöres nu av ett vackert, illustrerat häfte om mer än 100 oktavsidor, där "Styckegods", "Bord- och Tvättserver", "Svart, grönglaserat och majolikaporslin", "Äkta porslin" samt "Parian" utgöra huvudrubrikerna, under sig innefattande det rikaste urval av former. I "parian"-avdelningen finna vi en mängd arbeten av svenska mästare, byster, statyer och grupper; t. ex. Qvarnströms IDUNA och NEAPOLITANSKE FISKARGOSSE, Molins VATTENBÄRARE, FONTÄN och porträttbyster av kungl. familjen, Kjellbergs LEKANDE FAUN, Ericssons IDUNASKÅL m. m. samt en mängd efterbildningar av utländska arbeten.

En utflykt till Gustafsbergs Fabrik hör till de angenämasa resor, man kan göra i Stockholms vackra omgivningar och är även av intresse för dem, som vill studera det i Sverige icke alltför allmänna skådespelet av en väl organiserad arbetarestad. Gustafsberg har nämligen 650 innevånare och överträffar således i folkmängd mer än en av rikets städer. Den egentliga arbetarepersonalen uppgår till 300 personer. Gustafsberg äger särskild skola, där mer än 100 barn undervisas, en rit- och målarskola med 50 elever, klubb för arbetarepersonalen med bibliotek och tidningsrum samt till och med en schackklubb, som för läsarna av vår Schackavdelning icke är främmande. Musikaliska och dramatiska nöjen höra också till arbetareklubbens repertoar under vinteraftnarna. En KONSUMTIONS-FÖRENING har blivit bildad och fortgått med framgång, så att delägarna icke blott fått sina varor lika billigt, som de gälla i huvudstaden, utan även erhållit en icke obetydlig vinstutdelning. Sparbank, sjuk- och begravningskassa (med 258 medlemmar och, vid detta års början, 6.230 rdrs fond) samt skarpskyttekår (70 man och musikkår) finnas även här, vadan detta arbetarsamfund visar sig intaga en ganska framstående plats bland svenska associationer, fördelaktigt vittnande om både arbetsgivare och arbetare. Gustafsberg är också i flera avseenden att betrakta som egen kommun, med egen fattigvård, med gasverk och vattenledning, bageri, bryggeri, ångbåt m.m. — allt i en skön och sund omgivning."

Efter reportage i Ny Illustrerad

Tidning nr 42 15 okt. 1870.

S. C.

Besök på ett tegelbruk

I begynnelsen var vi alla tegelmakare och Gustavsberg ett tegelbruk. Det var rätt intressant att göra ett besök hos släkten, och det skedde i oktober, då vår företagsnämnd vid porslinsfabriken gjorde studieutflykt till Lina tegelbruk vid Södertälje. Som ciceroner hade vi ingenjörerna Enhus och Lind, den förre chef för våra tolv tegelbruk i Mälardalen, den andre platschef för det moderniserade Lina.

Lina Tegelbruk byggdes 1905. Från början var det en mycket stor träbyggnad med s. k. storrumsstorka, dvs. en 5-våningars byggnad, där teglet sattes för torkning i utrymmen ovanför ugnarna. Då hade bruket 1.200.000 platser att torka teglet på. I februari 1947 brann bruket ner och det nuvarande uppfördes 1948—49.

Leran till teglet tas på Lina Gårds marker och det nuvarande lertaget är beläget 2 1/2 km norr om bruket. Transporten av den med vanlig enskopig grävmaskin upptagna leran sker på tippvagnar och motorlok fram till brukets massaberedning där den tippas i *föräl-taren*.

Här tillsätter man sand och sågspån och ev. torrmjöl om så behövs för att massan skall få den riktiga konsistensen. Föräl-taren matar ner massan i ett *stenavskiljande valsverk* och på ett transportband förs den vidare till *finvalsverket*, där alla småstenar och liknande krossas, så att massan skall bli alldeles homogen.

Under finvalsverket sitter *dubbelblandaren*, där den slutliga ältningen av mas-

san sker innan den matas ned i pressen. *Pressen* är en snäckpress, dvs. vad man i porslinsindustrin kallar en kran. Den har en kapacitet av litet över 5000 3"-tegel per timma.

Strängen som matas ut ur pressen klipps upp i tegelstenar som automatiskt avsätts på latorna, vilka i sin tur också automatiskt matas in i en s. k. *höjelevator*, där de tas med en *gaffelvagn* för transport till torkorna. Denna transport sker med en elektrisk travers.

Den nuvarande torkanläggningen, som värms med en varmvattenanläggning, rymmer 180.000 sättplatser och torktiden är 3—4 dygn. Man kan här jämföra med det förutvarande bruket som för sin torkning behövde 1.200.000 sättplatser. Torkkapaciteten var i båda fallen densamma.

Från torkorna transporteras teglet på samma sätt som från pressen, dvs. med gaffelvagnar på den elektriska traversen till en omlastare, där teglet tas på s. k. *karusellvagnar* för att köras in i ugnen. Den första manuella hanteringen av teglet kommer när teglet skall "sättas" i ugnen.

Bruket är byggt i två lika stora hallar med massaberedningen i mitten. De båda ugnarna är praktiskt taget lika stora och bränningen tar omkring 13 dar för en rundgång, man är då tillbaka till samma ställe där man började med arbetsrummet, dvs. den plats där man sätter råtegel och tar ut det brända teglet.

Uttagningen sker med kärror, vanliga handkärror, på vilka teglet transporteras till lagerplatser eller direkt till lastbilar och i vissa fall till järnvägsvagnar.

Vid Lina Tegelbruk har man ordnat

vagnbjörntransporter, dvs. Statens Järnvägar sänder vanliga SJ-vagnar på vagnbjörnar till bruket. Vagnarna körs ner i lastgraven, där de lastas. Sedan spelas de upp igen på vagnbjörnen och körs med denna in till Södertälje Central och kopplas in i tågen.

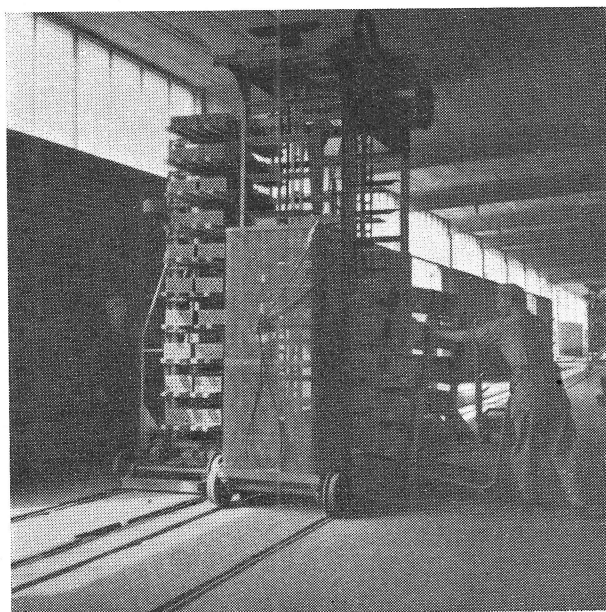
På bruket tillverkas omkring 10 miljoner tegel per år som har ett försäljningsvärde av c:a 1,6 miljoner kronor. Antalet anställda vid själva bruket ligger mellan 40 och 50 man och medeltimförtjänsten för en van arbetare rör sig om ca 4:55.

Så berättade ingenjör Enhus. Vid en efterföljande frågestund med kaffe och smörgås på Torekällbergets vackra Vårdshus fick vi bekräftat att tegel, som tillverkats i många sekel, fortfarande visar sig vara det bästa husbyggnadsmaterialet.

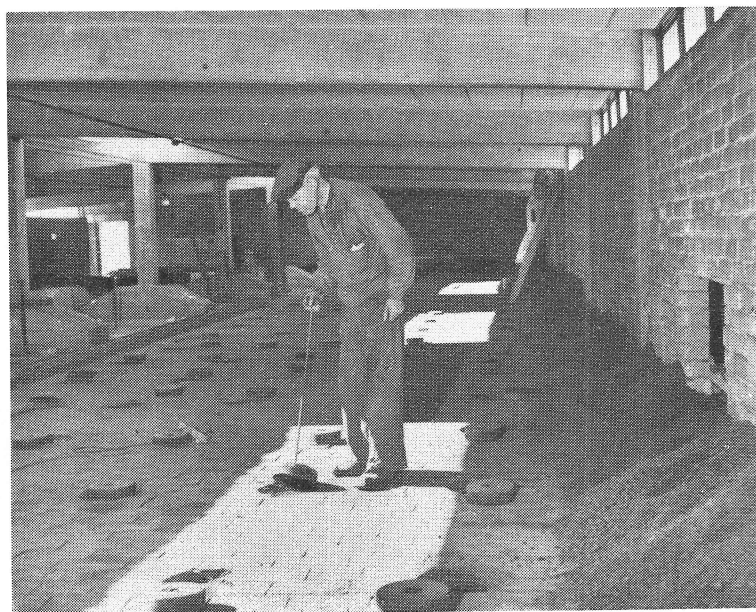
Vi språkade också om tegelbruken som nattkvarter för de gamla luffarna. Det finns inte många kvar av den äkta typen, som kröp in till den goda värmen nattetid. Man har emellertid så dyra värden i tegelbrukens maskiner att man numera måste hålla de flesta stängda nattetid. Luffarna gjorde sällan någon något för när och kunde vara ett slags livsfilosofer. En av de sista "gästerna" hade ett stycke fläsk förvarat över ugnen och hans veckoföda bestod av ärtor i en stor burk som han värmdes upp över eldningshålet. — En annan lustig sak ifråga om tegel är den att man på det maskinformade efterhärmar de märken på kortsidan av teglet som uppstod då man slog tegel för hand — ett kvalitetsmärke förr men numera endast en "dekor"

Även en tegelsten har sin romantik.

G—g

Omlastare för teglet till ugnen.

Den gamle brännaren har en nog så viktig uppgift.

Om man alltid skulle tala sanning skulle vårt liv bli ett evigt elände. Man ser sin bästa väns nyfödda telning och säger naturligtvis att kräket är sött, även om det är fult som stryk; var skulle grannsämjan vara annars... Man möter en gammal älskling och säger "Du har inte ändrat dig mycket, du ser lika bra ut ännu." Kanske hon i verkligheten ser ut som de svåra åren. Man skryter över sin tillfälliga värds halvväxta ungar — inom sig tänker man "va stryk den där ungen skulle ha." Det sägs att man alltid skall tala sanning. Där står jag tvekande. Det påstås att äpplet ej faller långt från trädet — det är nog sant, men jag har sett dom som rullat ganska långt...

En människa blir alltid risad under sin livstid och nästan alltid rosad efter döden. Varför inte ge henne litet av rosorna medan han eller hon ännu kan njuta av dem? Att upptäcka en persons goda sidor sedan han eller hon äro gångna är väl i senaste laget. Min personliga måttstock har alltid varit; om jag kan vara nöjd hälften av mitt liv och "rätt" den andra hälften är jag mer än belåten. Den som alltid är nöjd, är liknöjd. Den som aldrig är nöjd är både girig, grälsjuk och avundsjuk.

Det står i den goda boken "Älska din nästa som dig själv"... "Hur många gör det?" Ibland inte ens de som utsett sig själva att tolka och förklara ordet... För det mesta är det "Älska din nästa, om du tjänar på det".

"Välsignen dem som förbannar eder". Jag har hört det där förut någonstans. Nog kan jag välsigna en del saker — men jag kan förbanna dubbelt så många.

Den där stackars Moses släpade en massa stenplattor fullklottrade med "Du skall inte göra det... Du skall inte göra detta" ner för ett brant berg. Gamla farbror Moses hade kunnat besparat sig detta besvär, ty trots alla hans mödor gör människan av i dag både "Det och Detta" och mer till och kommer att fortsätta görandet generation efter generation... Jag tror att gudarna Backus, Venus och framför allt Mammon, har långt flera dyrkare än den enda sanna.

"Bryt den hungrige ditt bröd", står det skrivet. Jag har sett hur det gjordes både under uppväxtåren och i mannaåldern. Den som bröt brödet stack vanligen båda halvorna i sin egen ficka och den hungrige fick suga på ramarna. Det påstås att vår Herre sagt om barnen att "de höra Himmelriket till". Jag har sett aspiranter i ålder 8—15 år som fullflätade små nidingar. Om de hör "Riket" till föredrar jag att gå till den andra platsen; det blir lugnare där.

Felet är ej barnens, inga barn äro

Tankar när det regnar

födda elaka eller med vandalistiska tendenser. Felet ligger i slapphet och slöhet i hem och samhälle, dålig uppfostran, kombinerad med liten eller ingen kontroll. Hur många gånger har jag inte sett här i landet hur unga "Punks" på 17—18 år buras in tillsammans med förhårdade förbrytare. När de komma ut efter ett eller två år äro de fullärda, polerade brottslingar färdiga att omsätta sina lärdomar i praktiken. Felet är ej deras. De som tyda våra lagar silar mygg och sväljer kameler. Hade dessa unga pojkar blivit sända till hantverkskola under överseende av utbildade, sansade lärare hade de kanske kunnat återbördats till samhället som goda medborgare. En del av våra lagläsare äro i sanning skinande exempel av felaktigt nit i sina handlingar. Det är visserligen sant att lagar äro stiftade för att följas, men de kunna dock moderniseras...

"Du skall hedra din fader och din moder" står det i den goda boken... Jag tror på detta fullt och fast och i flesta fall sker det väl så. Men om ej far och mor föregår med gott exempel vad händer väl då? I ett hem där fadern går sin väg och modern sin, där tråtor och osämja är vardagsmat, där mer svordomar höres än vänliga ord — vad finnes där kvar att hedra? Barnasinnets är mottagligt för intryck, dessa blir sedermera riktlinjen och grunden för det kommande livet. Ansvar är stort och borde noga besinnas...

Jag hörde i radion häromdagen en talare som påstod att "nu för tiden är det ingen skillnad mellan män och kvinnor". Den farbror talar som en ledsen vindruva = ett russin. Jag skall be att få ta tillfället i akt och utbringa ett svagt leve för den lilla skillnaden som ännu återstår. Man talar så vitt och brett om diplomati. Den bästa diplomaten är i mina dunkla ögon den mannen som kan övertyga sin hustru om att hon ser tjock ut i pälskappa, men liknar en sylfid i en vanlig klädeskappa. Hå-hå — ja — ja.

På sista tiden har jag läst ganska mycket i svenska tidningar om den s. k. "nerbusningen" i Sverige. Insändare i Svensk-Amerikanska pressen beklagar sig över det ovänliga mottagande de fått vid sitt besök, och att svenska folket är antagonistiskt stämt mot svensk-amerikanare. Jag undrar jag!? Det är ju alltid den möjligheten att det kan

vara tvärtom. En del av våra landsmän här i landet faller i farstun när de komma hem efter så där en 30—40 år, och finner att Sverige inte bara har hållit takten med andra länder, utan i många hänseenden är ett halvt varv före. Det är den sura övveraskningen som är så svår att svälja. En amerikansk tidningsman, som på 14 dagar hunnit med att besöka Stockholm — Göteborg — Oslo och Köpenhamn, skrev en brännande artikel om den låga moralen i de Skandinaviska länderna, isynnerhet Sverige. Om sanningen i dessa påståenden vill jag ej yttra mig. Men ett vet jag säkert — jag skulle kunna ta farbror och hans fjäderlätta hjärna på en blyxtturné genom ett 20-tal amerikanska städer och visa honom platser där INGEN moral funnits på de sista 50 åren. Städer, där allting kan köpas för pengar, borgmästare, polis och de som hantera våra lagar och ända ned till "Nattfjäriln". På det varmaste vill jag rekommendera dessa blyxtresande att "sopa utanför era egna dörrar i ert eget land, innan ni gör storstädning i främmande länder"...

I höstas hade jag ett ungt syskonpar här hos mig. När dessa två bad att få komma stod jag tvekande. Nu är jag både glad och tacksam att ha haft dem hos mig. Karin fick genom en bekant till mig anställning som gymnastiklärarinna (hon tillhörde en gång i tiden Sofia-flickorna). Mycket omtyckt är hon av både lärare och lärjungar och i höst, när hennes fästman kom var här bröllop. Per, som är "röntgenspecialist", har anställning på sjukhuset här och trivs bra, dessutom ger han svensk massage, och har också en liten fästmö. Om dessa två äro exempel på den svenska moralen så är Sverige i sanning ett lyckligt land.

Här diskuterades husbygge var kväll. Planerades — ekonomiserades. Kajsa spar och gnider och jag njöt av att se deras brinnande intresse. Ungdom — ungdom! Hon är en duktig kokerska också. Så tvingade hon mej fattiga fan att plöga upp en trädgård åt henne. Bönor — morötter — tomater och Vår Herre vete allt som skall säs. Här skulle konserveras, buteljeras och ransonerars, dom vände opp och ner på hela mitt lugna liv. Men jag älskar dem för det. Karin domderar som en gammal överste. Per å jag gjorde vårt bästa för att reta henne — det hela slutade för det mesta med en skrattsalva. Om där finnes en högre makt ber jag innerligt att den måtte hålla sin hand över dessa två representanter för svensk moral.

George Garring

Brasiliensvenskarna i Misiones

Författarinnan Gerda Pehrson, som för några år sedan besökte de trakter i Sydamerika, dit många svenskar, däribland också gustavsbergare, emigrerade 1890, har uppmärksammat en tidigare artikel om våra Brasilienfarare i Gustavsbergaren. Här ger fröken Pehrson en skildring från Misiones, som blev hemvist för pionjärerna och deras efterkommande. Om dessa rader når fram till någon i Misiones, som har gustavsbergsblod i ådrorna, kanske vi i sinom tid får höra mer därifrån.

Red.

År 1890 och 1909 skedde två stora utvandringar till Brasilien. Av dem som då reste blev det inte många som stannade kvar i Brasilien.

Efter den stora översvämningen 1910, när nästan alla svenskar fick sina hem och odlingar förstörda, lämnade de Brasilien.

En del återvände hem till Sverige på sätt som redan är känt.

Däremot är det kanske inte så välkänt att en grupp av dessa svenskar stannade och sökte sig över gränsföden. På så sätt kom de till Argentina till en trakt som heter Misiones.

Här fanns då endast urskog, tät och ogenomtränglig, moskiter och ett hett klimat. Men de första svenskarna som kom hit 1914 var ett starkt och arbetssamt släkte. De var beredda att slå sig fram med egna händer.

Efter misslyckandet i Brasilien, var de ute för att söka en plats, där de

kunde börja röja och odla på nytt. Snart upptäckte de att här fanns samma röda jord, som de tidigare stiftat bekantskap med i Brasilien.

Av erfarenhet visste de hur bördig sådan jord är. De stannade, men ville inte bli ensamma. Bud gick till andra svenskar som ännu var kvar i Brasilien eller rest till andra trakter i Argentina. Och så samlades här i Oberå en hel koloni av dessa energiska och dugliga svenskar.

Oberå heter också den av svenskarna grundade staden. Där bor nu trettio tusen människor. Alltså dominerar inte svenskarna numera.

Men det finns ett och annat som svenskarna grundat som lever kvar.

Så är fallet med Kooperativa. En viktig organisation, eftersom den köper upp vad svenskarna odlar. Svenskarna har också varit med och skapat lag och ordning i sin stad. Vilket också myndigheterna är medvetna om. Svenskarna därute känner att namnet "svensk" förpliktar. Ibland får de skämmas för hur vi sköter oss hemma i Sverige. En sådan gång känner sig en "hemmasvensk" skamsen och ödmjuk, och får något att tänka på.

För att komma till Oberå får man färdas 12 mil med bil från Posadas, huvudstaden i provinsen Misiones. Dit kan man komma med både båt, järnväg och flyg. Alltså en plats med utomordentliga förbindelser. Något synnerligen ovanligt i Syd-Amerika.

Kanske beror detta delvis på att i provinsen odlas en sådan mängd yerba — sydamerikanskt te. Svenskarna har stora yerba-odlingar, en del nyplanterade och andra ända sedan 1920-talet. Det är inget besvär med gödsling men desto mer med ogräshackning.

De flesta svenskar bor på sina chakror-plantager långt från själva stadscentrum. Dit kommer man för att handla. Och där samlas man vid högtider och på söndagarna.

Vid undertecknads besök i Oberå fick jag tillfälle vara med i den lilla kyrkan en söndag. Bortsett från att kyrkan liknade en lada, var besöket en upplevelse jag sent ska glömma. Här satt en skara svenska gummor med schaletter och sjöng svenska psalmer, man kunde tro att man var i en gudstjänstlokal i Sverige. Men när man tittade ut genom fönstret såg man palmer, vajer. Och när man kom ut och hörde gummorna tala spanska till barnbarnen, och såg en och annan gumma sadla sin häst och rida bort på någon stig, nej, då var man inte i Sverige, man var hos svenskarna i Misiones.

Söndagsskolan måste ske på spanska. Barnbarnen kan inte svenska.

Dessa blåögda och linhåriga svenskättlingar fick i år vara med när den nya svenska kyrkan invigdes. Att svenskheden blir befast trots att språket försvunnit är också en egendomlighet.

Och några av far- eller morföräldrarna till dessa svenska spanskaltalande barn-barn har levat och arbetat i Gustavsberg.

Om man skulle önska svenskarna i Oberå något så är det kontakt med hemlandet genom goda, moderna, svenska böcker.

Jag händer en tacksam hälsning till svenskarna därute!

Gerda Pehrson

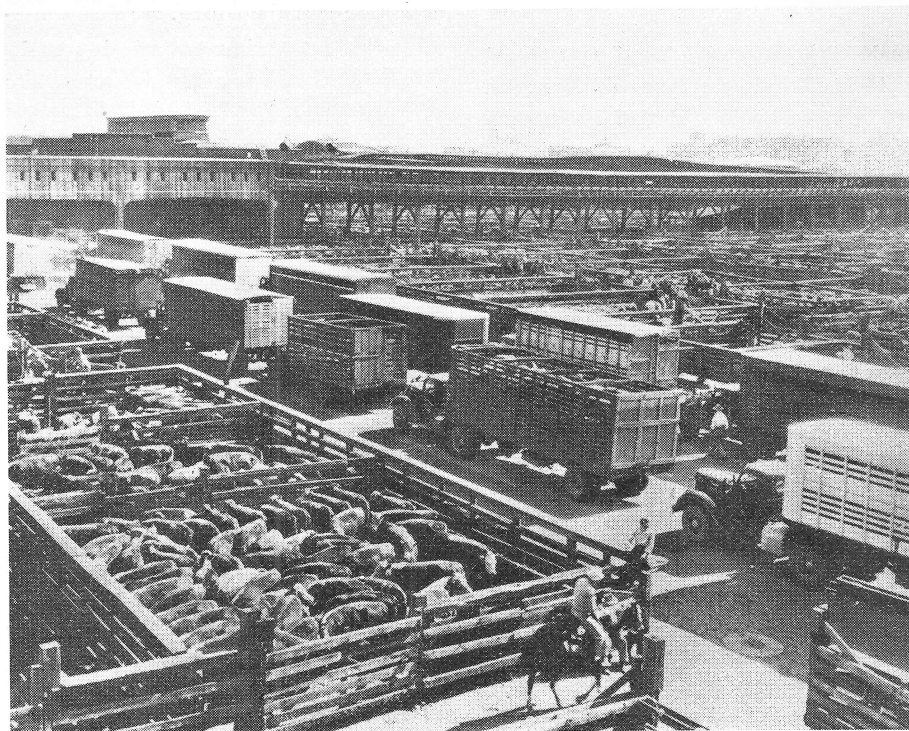
Torget i Oberå. Kooperativa till vänster.

Svenska pastorn med söndagsskolbarn i tredje led.

I Västerled

IX.

*"Stock Yards", väldiga områden träinhägnader med nötkreatur
f.v. b. slakterierna i Chicago.*

Grisar, grisar, grisar! — i en aldrig sinande ström matas de fram, en efter en, ingen stretar emot, nej alla vill bli först till avrättningsplatsen. — Jag befinner mig i världens största slakteri i Chicago. Enligt tillgängliga uppgifter avlivas här årligen 10 millioner svin, 6 millioner nötkreatur och 6 millioner får. Arbetsstyrkan uppgår till 40.000 man. Våldiga inhägnader finns i närheten av slakterierna dit boskapen transporteras och avlastas från specialbyggda transportbilar och tåg. Under senare år har dock myndigheterna ingripit och delvis förbjudit denna trafik, dels med hänsyn till hygieniska olägenheter och även på grund av det djurplågeri som ansågs föreligga. Nu sker de flesta transporter direkt till de elektriska banden varvid avlivningen sker per omgående.

Låt oss nu följa grisarnas vandring från det förnöjda grymtandet till den färdiglagade fläskkottletten.

Djuren föres in i specialbyggda fällor där de drivas fram av elektriska hävarmar. Dessa står sedan i förbindelse med ett löpande band. Vid båda sidor av banden finns det mekaniska klor som slår igen om grisens bakben. Sedan bär det uppåt mot ett stort hjul, hjulet snurrar och avlämnar grisarna hängande med

huvudet ned och bakbenen upp. Här möter två dolkförsedda män, klädda i stål hjälm och gummikläder. Deras enda uppgift är att ränna in dolken i grisens strupe. Blodet sprutar i våldiga kaskader från de skrikande grisarna. Gris efter gris kommer. Samma manöver upprepas, stick stick, stick. Blod, blod, det rinner i strida forsar efter kanaler i golvet, men inte allt. Det leveras och stelnar, och står slutligen halvvägs upp till knäna på männen. Renhållningsmän har fullt jobb med att skyffla undan det värsta, men det kommer ständigt nytt, nytt. De som trodde att man bedövade grisarna med ett slag i pannan tar miste. Nej, här räcker det med ett stick, grisarnas skrik överröstas av slamret från maskiner och fläktar. De hängande grisarna fortsätter med linbanan. De passerar nu två män vars enda uppgift är att skära av öronen på grisarna, öra efter öra ramlar ned. Det är inget kvalificerat arbete, endast tempojobb, samma handgrepp timme efter timme, dag efter dag.

Linbanan sänker sig, och grisarna passerar stora bassänger med hett vatten där de skällas och tvättas. De ser ut som sälar där de passerar genom vattennet. Efter doppet följer nya ingrepp.

De rykande och nytvättade grisarna uppvaktas av nya män som skär av huvudet. Huvud efter huvud rullar ned på vagnar, de transporteras bort men nya kommer istället. Från huvudskalleplatsen går färden i rasande tempo vidare. En man gör ett snitt i magen, nästa man gör ett nytt snitt. Inälvorna avlägsnas, ett sidstycke skärs ut, skinkorna frigöres — grisen är styckad. — Våldiga kylhus och lagerlokaler ombesörjer sedan att fläsket förvaras eller transporteras till respektive kunder.

Enbart på den avdelning som jag besåg slaktades 240 grisar i timmen. I slakteriets matsal blev jag sedan bjuden på fläskkottletter, men jag tackade nej. Den närmaste veckan hade jag en avsmak till allt vad fläsk hette. Däremot var jag angelägen att få komma ut i friska luften, bort från den odör och den skådeplats som kallas för världens största slakterier.

Besöket på kreatursfabriken har tagit längre tid än beräknat. Det börjar skymma, och en tät dimma sveper in över storstaden. Min ciceron frågar om han får bjuda ut mig på kvällen. — Jag är inte nödbedd. "Vad vill du se?" frågar min vägvisare. "Ja, jag vill gärna se något som är ovanligt för svenska förhållanden." "Okay, vi åker och tittar på en Burlesque-Shows, de flesta svenskar vill gärna se något sådant". — Sagt och gjort. Vi ger oss iväg. — Väl inkomna får vi lämna kläderna (ytter) åt en tamburmajor. Vi fortsätter vidare och kommer in i en stor salong med långa bardiskar och rader av höga pal-lar. Servering vid bord förekommer inte. Lokalen verkar skum i så måtto att den är dåligt belyst. Den är även skum i andra avseenden. Efter en stund ringer en klocka. Alla reser sig från sina plat-

*Rodeo! En cowboy försöker rida på
en vild buffel.*

ser och tågar in i en närgränsande lokal. Och det är där seanserna börjar.

Orkestern spelar upp och ett 20-tal unga damer dansar in på scenen. Dansen blir allt hetsigare. Flickorna här färggranna fjäderklänningar på sina välsvavade kroppar. Men allt eftersom tempot stegras blir de magdansande flickornas rörelser mer och mer akrobatiska. Orkestern vrålar ut sina melodier, flickorna kommer slutligen i extas och börjar plocka av fjädrarna från varandra. Publikens hejar och snart är alla flickorna avplockade. De dansar slutligen spritt sprängande nakna, inte så mycket som ett fikonlöv finns kvar.

Denna avancerade form av strinteasedans är förbjuden men den förekommer ändå, och myndigheterna ser mellan fingrarna med spektaklet. Här om någonstans har man tydligen reducerat moralen.

Ja Chicago är sannerligen en förunderlig stad. Jag besökte ett sjukhus. Det var vackert, rent och välordnat. — Ett annat sjukhus: Fult, förfallet snuskigt. Det var ett fattigsjukhus.

Vi lämnar nu denna stad, så intressant, så spännande, så full av äventyr, men dock så skrämmande och avskräckande. Resan i västerled fortsätter. Chicago—St. Paul—Minneapolis.

För den som är född på landet känns det skönt att få lämna storstaden och komma ut på landet. Vi kör genom ett höstligt vackert landskap. Detta är en del av prärien i all sin prakt och storvulnhet. Här finns en hel ocean av jord som förtonar i tunga, sugande dyningar.

Resan Chicago—Minneapolis tar 12 timmar. Vi passerar genom 4 stater: Illinois — Iowa — Wisconsin — Minnesota. När vi passerar gränsen till en ny stat stannar bussen några sekunder, varvid chauffören överlämnar några papper till gränsvakten. Efter ytterligare några timmar stannar vi vid ett rastställe. Här finns en stor inhägnad där några cowboys träningsrider vilda hästar, bufflar och en del andra egendomliga djur. I rasande fart hoppar de upp på de vildsinta djuren. Någon sadel använder man inte utan det gäller att hålla sig fast på hästryggen ändå. Detta har blivit stora sportevenemang och publik saknas då inte.

Men resan fortsätter. Mörkret kommer fort och snart välver sig den vida stjärnehimlen över oss. Långt, långt borta vid horisonten syns några svaga ljuspunkter. Det är en vänlig hälsning från tvillingstäderna St. Paul och Minneapolis. Vi är snart framme till den plats i västern som hyser flera svenskättlingar än någon annan ort i Amerika.

A. Ö.

Idrottsfest i Bergasalen

Idrottsföreningen hyllades av en jämn ström talare, som överlämnade gåvor och diplom.

Lördagen den 10 november firade Gustavsbergs Idrottsförening sin 50-årsfest i Bergasalen. Källarmästare Sven Lundin på Vårdshuset serverade de omkring 250 gästerna vid sittande bord och det blev friska fläktar och trevligt humör redan från början. Den välregisserade festen leddes från mikrofonen av rutinerade värden Torsten Rolf, som bjöd till bords, varefter Gösta Dahlberg läste sin versifierade prolog och föreningens ordförande John Svenson hälsade välkommen.

Innan varmrätten serverades framträdde skådespelaren Rune Halvarsson med sina välkända och trevliga imitationer.

Många talare voro anmälda. Gustavsbergs Fabrikers representant hr Gösta Dahlberg började och förmedlade blommor till borden och ett askfat med minnesinskrift till varje festdeltagare. Hr Harry Pettersson talade från Gustavsbergs kommun och konsumchefen G. Mattsson hälsade från Konsum och skänkte två matkorgar till utlottning. Hrr Erik Nilsson och Axel Björkman talade från resp. idrottsplatsstyrelsen och Folkparken.

Gösta Dahlberg ledde allsången, som bl. a. bjöd på en gustavsbergsvisa författad av sign. Vala.

Så blev det idrottsrepresentanternas tur och hr Arne Larsson talade från Riksidrottsförbundet och Stockholms idrottsförbund samt överlämnade diplom.

Hr Berglund talade för Svenska bandyförbundet och för Stockholms bandyförbund och hedrade GIF med diplom och plakett.

Orienteringsförbundet representerades av "Lången" Arne Larsson, som berömd fööreningens "rotsnubblare" och gav diplom till bl. a. bröderna Hagelin och Torsten Rolf. Så följde Stockholms fotbollsforbund genom hr Lövgren, som överlämnade förbundets guldplakett och Stockholms skidförbund som genom hr Frank Lindberg presenterade diplom.

Saltsjöbadsföreningarna representerades av hr Bertil Bergman, som sade några inspirerande ord om det goda samarbetet klubbarna emellan. Hr Einar Sander från Skuru assisterade och överlämnade sin klubbs standar och till Anders "Bonne" Bonnevier klubbens silvermedalj.

Därpå följde mera allsång varefter det blev hr Albin Åbergs tur att tolka "gamla idrottsgrabbars" känslor inför jubileet. Det utmynnade i en hyllning för ungdomen varpå han utdelade "gamla idrottsgrabbars" hederspris till Henning Ullberg och Henning Larsson.

Så hyllades årets klubbmästare genom medaljutdelning förrättad av "Lången" Larsson från förbundet.

Bandyförbundets representant utdelade därefter segermedaljerna till Gustavsbergs B-lag för segern i reservlagsserien klass II.

Fotograf Gustav Blomberg överlämnade ett album med fotografier från idrottslivet i Gustavsberg. Den första bilden var tagen den 12/11 1906.

Slutligen tackade ordf. John Svenson för allt det vackra som sagts om föreningen och utdelade diplom till sina medarbetare inom de olika sektionerna i föreningen.

Efter en stunds dans i den av konstnären Carl-Arne Berger vackert dekorerade lokalen framträdde Gustavsbergs Scenstudio med ett par sketcher författade av "Edla Sofia".

Festarrangörerna hade all heder av den lyckade 50-årsfesten, vilket också underströks av de olika talarnas erkännande och mångfaldiga applåder. Nedgången i fotboll, bandy och fri idrott spådde man endast var av tillfällig natur, som säkert rättar till sig med tiden. Men en frisk fläkt ska det vara över en idrottslig tillställning och det var det också tills man vid 2-tiden vandrade ut i Algatan och dörrarna stängdes för Bergasalen denna gång. Gustavsbergs Idrottsförening vandrar vidare mot nya lagrar och nederlag — men utgångspunkten är en annan, då man börjar denna nya 50-årspromenad mot de 100 åren.

Azman

Fyra huvudfigurer i scendunklet.
Från v.: Bonne, John Svenson,
fru Poijes och speaker Torsten Rolf.

Till GIF:s 50-årsdag

*De voro unga pojkar. De trivdes i sin bygd.
På vägarna de tumlat om i lek.
De lärde känna idrott och fann att det var dygd
att träna kropp — man fick ej vara vek.
År 1906, en höstdag, sattes så på pränt
vad fjorton käcka pojkar tänkt och känt:
Vår idrott ger oss kraft och livet mera mening.
För idealet bildades i Gustavsberg förening.*

*Till styrelse man satte Gustaf, Sven och Ragnar,
på Klubben lärde man om idrottens teknik,
och Calle Pettersson de unga gagnar
med lärdomar i svensmars gymnastik.
Snart växte skaran och Bleksång blev bana,
där hopp och kast och lopp blev pojkars vana,
där unga juniorer börjar spela boll
och väljer mottot Framåt som paroll.*

*Här fanns en jordmån, där rot vår idrott slog.
Den blev för brukssamhällets ungdom säkert stöd
vid val av fritidsnöje efter dagens knog.
Ja jobbet det var hårt — det gällde dagligt bröd.
Det val de gjorde — som ungdom ofta ärligt valt,
gav inte penningar, men genom livsglädje betalt,
en väg mot hälsa, kraft och spänst.
Att den blev röjd är pionjörernas förtjänst!*

*Vi minnas många kämpar, flera kända namn,
med fläkt av ambition och vilja i vår ort.
En hyllning till dem alla vi ger med öppen famn
ett handslag för den gärning som de gjort.
Där skymtar vännen Gerhard, Gustav, Anders, Kalle,
som knogade och slet — jag kan ej nämna alle,
men tack och heder ska de ha i versens minnesfärg
från unga, gamla, kvinnor, män i dagens Gustavsberg.*

*I med- och motgångsvind ha idrottsåren gått,
man minns nu blott gemytet och behaget.
På mången idrottsplats har heta strider stått
i grannkamp, enskild tävling — och för laget!
I bandy Gustavsberg var snabbt och fruktat,
i fotboll har vi också stjärnlag tuktat,
på skidor och i orientering har vi spetsar.
Ja Gustavsberg är känt i vida idrottskretsar.*

*På liknöjdhet bland ungdom för idrott nu man klagar.
Men viljan finns att taga nya tag,
För häg och lust som under svunna dagar,
Den andan måste bryta fram en vacker dag.
Då blir vårt Farstaborg var ungdoms trivselsvrå,
där idrott, livslust, vilja, glädje samman gå,
där ungdom träffas, tävlar och har övning
och får den stil som bär i livets prövning.*

*Ty idrottens förening har rena tankars mål
och det är allvar också bakom lekar lätta.
Det är ej fråga här om egoism och prål,
nej kroppen-själens sund är syftemålet rätta.
Vi hyllar här en hållbar, värdig stimulans
i gott kamratskap under gamla minnens kväll.
Vi applåderar GIF och ger de 50 åren glans
med sikt mot framtiden i löftenas appell!*

Gösta Dahlberg

50-åringarnas skolträff 1956

EN OKTOBERKVÄLL 1927

gick jag som arbetare vid porslinsfabriken för sista gången ut genom fabriken portar. En junidag 1919 hade jag börjat, först som springpojke på verkstaden, och sedan som "fyllare" och "bärare" i Glattugnen. År 1919 var ju de stora omvälvningarnas år i världen. Världskriget hade nyss slutat, och där ute i världen föll välden och riken samman, och nya uppstod på ruinerna av de gamla världerna. Här hemma höll ransoneringsgarna på att avvecklas, och allt började återgå i normala förkrigsförhållanden.

Men i den gamla gustavsbergsbilden skytmade något nytt. På plank och stolpar kunde man läsa affischer med orden: Proletärer från alla länder förenas eder! och vid Bleket stod män från Stockholm och talade sig varma om nödvändigheten av en facklig organisation. Det var spännande tider för en tonårspojke med de politiska mötena och brandtalen i Bleksäng eller i sänkan nedanför Baptistkapellet! 1920 kom åttatimmarsarbetsdagen, och, om jag inte tar fel, bildades fackföreningen samma år.

Fabriken förblev sig dock lik under hela 20-talet, en otidsenlig koloss med arbetsmetoder från det förgångna, och med den bristfälliga hygien som hörde tiden till.

Och nu var det en oktoberdag 1956, då jag för första gången efter 29 år åter trädde in genom portarna till fabriken. Jag hade alla minnesbilderna kvar sedan det gångna, och därför blev konfrontationen med fabriken nu närmast en chock. Moderna byggnadskomplex, luftiga och ljusa verkstäder, effektiva maskiner, förenklat framställningssätt, och ett arbetstempo, som inte hade mycket gemensamt med flydda tidens flåsande iver, mötte mig. Jag tyckte också, att mentaliteten bland dem som arbetade var en annan än förr. Jag såg inte en samling grå människor som strävade från bittida till sent böjda under en hård nödvändighet, utan glada, öppna och ljusa människor, vars liv genom en förändrad situation fått mening och mål.

Gustavsberg är en kär ort för den, som där haft sin vagga. Vid den platsen är livets rikaste minnen förknippade. Där fanns en gång hemmet och de

kära. Vem kommer någonsin från minnet av sommarkdagarna på Grindstupan, där man jagade fjärlar i solskenet, eller vintrarnas skidturer i Älgsåsen, där man i skogens djup upplevde allt det sagolika som John Bauer tecknat i Tomtar och Troll, boken man fick varje jul.

Men nu sover de kära under torvan i hembygdens mull, och på Grindstupan och vid Lugnet reser sig radhusen. Barndomens lekplatser är borta, och man letar förgäves efter berg, stenar och träd som var barnårens lekstationer. Men nu fryser inga barn om nättarna i kökets utdragssoffa, och vattenhinken vid dörren har ingen isskorpa efter den kalla natten. En ny tid har grytt, och ingen önskar den gamla tiden tillbaka, ty talet om "den gamla goda tiden" är en villfarelse.

Gustavsbergaren är dock, trots allt, sig lik. Det finns något som är signifikativt för människorna där, något som gör, att den som är född gustavsbergare alltid förblir det. Det har säkerligen sin grund

däri att alla är födda och uppväxta under samma villkor. Man tillhör samma familj, man delar varandras intressen, man träffar liksom en kär anförvant, när vägararna möts.

Lördagen den 27 oktober möttes den skolklass som 1919 skingrades. Vi var 23 av 34 elever som strålade samman från skilda håll. "Vem är du?" "Nä, men är det du!" så ungefär lät det under överraskningarnas ögonblick, när vi möttes. Gamla skolkort plockades fram och vi försökte identifiera varandra. De flesta hade inte sett varandra på 30 år och mer. Nu hade vi alla fyllt 50 år, mogna kvinnor och män, med en väldig fond av livserfarenhet. Medan timmarna flög bort under kvällens samvaro, var vi på nytt en flock skolelever som upplevde, att de många åren ingalunda skilt oss åt. Vi var återigen en klass av glada, pratsamma, odygdiga barn och framför oss satt nu som förr vår lärarinna, Greta Westerberg, och vi förstod, att hon nu som då önskade över oss det allra bästa i livet.

Tack Edvin Lowndes för ditt initiativ till skolträffen! Kan du göra om det när fem år gått?

Evert Fransson

AVGAENDE SKOLKLASS 1919.

Främre raden från vänster: Olga Grenman, Evald Karlsson, Naemi Ohlson, Greta Vesterberg (skollärarinna), Edit Pettersson, Gunnar Österberg, John Lundin. Andra raden: Evert Fransson, Erik Hedberg, Lilly Carlsson, Greta Johansson, Dagmar Hedblom, Valdemar Mattsman, Karin Pettersson, Irma Severin, Lilly Flodmark, Gustav Andersson, Rut Poijes. Tredje raden: Sten Pettersson, Evald Blomqvist, Axel Ullberg, Edvin Lowndes, Erik Andersson, Georg Gustavsson.

Så firade vi Jul

En rundfråga till några av våra utländska
arbetskamrater

Holländaren

Den holländska Julen eller KERSTFEEST är främst en kyrklig högtid, i synnerhet i den landsända — Friesland i den nordligaste delen av landet — där jag är född och uppväxt. Befolkningen är till övervägande del strängt kalvinistisk och detta sätter givetvis sin prägel också på julfirandet. Någon julafton känner vi icke till, utan julen inleds på juldagsmorgonen med en gudstjänst i kyrkan. På eftermiddagen är det en högtid i söndagsskolan. Barnen får med sig hem små presenter såsom böcker o. d. samt äpplen, nötter och andra julgötter. Till denna högtid är även föräldrarna inbjudna. Barnen har knappast hunnit titta på sina presenter och smaka på sina godsaker, förrän det är dags att göra sig i ordning för julvespern, som börjar kl. 6.00 på eftermiddagen och pågår en timme. Först sedan denna gudstjänst är slut är det dags att tänka på den lekamliga undfägnaden och familjen sätter sig vid det stämningsfullt dukade julbordet, där kalkonen bildar huvudrätten. Julskinka, julkorv, lutfisk eller julgröt — som vi lärt uppskatta så mycket i Sverige — saknas. Efter denna jultid får vi våra julklappar, som legat och väntat på oss under den festligt smyckade julgranen. Något överflöd på klappar är det dock icke. I Holland får vi de flesta klappar vid den s. k. Sankt Nikolaus-festen i början på december. Någon dans kring julgranen känner vi icke heller till. Annandagen är mera stillsam än juldagen. Liksom i Sverige hålles gudstjänster i kyrkorna men för övrigt är likheterna icke många. Biografer och danssalonger är stängda och familjen ägnar sig åt läsning, vila och annan lugn avkoppling.

Doede Wijnja.

Italianaren

Red. har frågat mig hur vi firar italiensk jul i hemlandet. Ja först och främst söker man på något sätt komma hem, i det fallet är julen en längtans tid för tusenden italienare. Man vill samlas med alla sina närmaste, föräld-

rar, syskon, släkt — själv har jag inte lyckats kunna komma hem sedan flera år tillbaka. I stort sett har Julen samma betydelse som här. Katolikerna håller dock inte så starkt på Julen som vi häruppe i Norden. Julaftonen arbetar man som vanligt och affärerna är öppna till sent på kvällen, barer och kaféer nästan hela natten. I mindre städer och samhällen är det sed att en grupp amatörmusikanter går omkring på natten och spelar julmelodier. Själv har jag varit med många gånger förr i ett sådant sällskap. Man har frusit men trevligt var det. Midnattsmässan håller vi styft på, men barnen går till sängs tidigt på julaftonen. Först hänger de emellertid upp sin största strumpa vid den öppna spiseln. Ty på natten kommer Babbo Natale, = jultomten här, och fyller strumpan med gåvor. På Juldagen stiger vi tidigt upp. Barnen är ivriga att skåda vad som kommit i strumporna och kl. 5 börjat Julottan. Den fortsätter i etapper till framemot kl. 11. På hemväg från kyrkan gör de flesta ett besök på någon bar för att dricka en aperitif. Omkring kl. 12 samlas alla i hemmet för att så vara samman hela dagen till sent på kvällen. De barn som går i skolan har redan tidigare skrivit ett brev till pappa, som läggs under hans tallrik. Där vittnar barnen om hur snälla och duktiga de varit och hur bra det ska gå i fortsättningen. Och pappan brukar i regel också uppmuntra dem med en slant.

Vi äter mycket gott. Där finns kalkon, höns, kapun och ravioli och mycket frukt och vin. Ja vår jul är god och glad!

Arrivederci.

Sudettysken

Också i vårt tyska hemland i Sudetlandet börjar julstämningen med att hänga upp adventskransen, eller att ställa upp adventsstaken med sina fyra röda ljus.

En liten glädje före julen har vi redan på Nikolausdagen, som infaller den 6 dec. Innan vi denna kväll går till sängs, ställa vi ut våra tofflor i tamburen, för

att Nikolaus skall lägga i några söt-saker, eller om det behövs ett ris.

Julaftons e. m. smyckar föräldrarna julgranen i all stillhet. På julaftonen äter de flesta av våra landsmän karp-fisk, som kan tillagas på flera sätt. Efter denna måltid får vi för första gången se den smyckade julgranen. Den ser lite annorlunda ut än den svenska. Vi har äpplen, nötter och mycket söt-saker, men inga flaggor av något slag i granen. Vi brukar ställa ett Betlehemsstall under julgranen. Innan vi går till våra julpresenter, sjunger vi en julsång. Våra julgåvor består mest av kläder, utom dessa får var och en ett fat med söt-saker.

Vid midnatt på julafton är det en gammal sed att gå till kyrkan på "Christmette". Som speciellt julbröd har vi julstritzel, från vilken man byter ett stycke med grannens bröd, och vid eventuella julbesök tar man med ett stycke och byter.

Vid juldagens festmåltid får ej i något hushåll fattas en julgås, om kassan så tillåter. Gåsen är för oss som julskinkan är för Sverige. Det är inget fel, att hava både skinka och gås.

Vi sudettyskar bibehåller väl en eller annan sed från vårt förlorade hemland, men våra barn anpassar sig allt mera efter sederna i det nya hemlandet. Här som hos oss är julen en familje- och glädjefest, och så är det i grunden i alla länder lika.

E—t

Estländaren

Julen i ett fritt Estland var en efterlängtat och givande helg och den höll familjen samman som ingen annan högtid under året.

Adventssöndagarna gled förbi utan att egentligen bli uppmärksammade. En och annan vecka var förstas barnen litet mer uppspelta än annars och hus-mödrarna fick litet mer bråttom med sina extra sysslor.

Så kom Julafton. Man kan lugnt fastställa att den var den största helgdagen. Den viktigaste gudstjänsten hölls också på Julafton. Efter kyrkobesöket samlades alla familjemedlemmar kring den i hemmet tända julgranen. Man sjöng några julsånger, musicerade. Och där det fanns radio hörde man gärna konserter och julsånger — ibland från Sverige.

Fanns det barn kunde man alltid räkna med att det under kvällen kom en jultomte. Och han hade gåvor till alla

i familjen. Men först ville han höra barnen sjunga. Ibland hände att jultomten själv inte hann med att komma — men julgäverna kom i alla fall.

Litet senare på kvällen satt man sig till den sedvanliga julsupén. Vår speciella julmat var en starkt kryddad julkorv, lagad av korngryn och oxblod. Och så var där stekt fläsk och surkål. Till detta drack vi hembryggt öl och läskande drycker.

På första juldagen gästades släktingarna eller hölls i hemmet den stora julmiddagen. Och på Annandagen var det vanligt att gå på teater eller biograf.

Ja, så var Julen slut — och man började vänta på Nyårsafton. Julgranen stod kvar, men senast efter Trettondagen kastades den ut utan vidare ceremonier. Men värmen, gemenskapen och friden, som Julen skapade levde länge, tills den tynade av i vardagens grå.

K.

Österrikiskan

Hemma i Österrike få vi den första känningen av att Julen nalkas den 6 december. Då kommer S:t Nikolaus i sällskap med "Krampus" (Hin Onde) den förre med choklad och smågott, den senare med riset. I en bok läser de om barnen varit snälla eller stygga och fördelar sina skänker därefter. Nu brukar förstas alla "elaka" barn, sedan de fått smaka riset, lova bot och bättring och också få en godsak som tröst.

Några veckor före Jul börjar baket med kakor och bröd av allehanda slag. Julafton är i regel halv arbetsdag och efter kl. 12 börjar förberedelserna för Julmältiden, vars huvudrätt är en filéstekt fisk, potatissallad och grönt — och därtill julöl och vin. Framemot kvällen hör man en spröd klocka ringa. Då vet man att Christkindl svävat genom rummet, dörrarna till ett angränsande rum slås upp och där står julgranen med tända ljus och prydd med allehanda godsaker. Vid foten ligger julgäverna — inte i paket — och sedan barnen sjungit "Stilla natt" fördelas gåvorna till husets barn och även de äldre får en sak. Kvällen förflyter under fest och samtal till klockan 12 på natten, då alla går till Christmette i en närbelägen kyrka. — Juldagen är en vilodag, men på Annandagen gör man besök hos släkten. Ungdomarna gör gärna en utflykt på skidor eller till fots till någon sportstuga i trakten.

De som arbetade i fabriker fick alltid en julgåva till jul, vid en chokladfabrik vanligtvis en kartong choklad och en flaska likör, vid ett bryggeri kunde man få en sats julöl eller livsmedel. — Det är så klart att vi som vistas i Sverige känner en viss saknad efter vår Jul, men vi anpassar oss och firar Jul hos vänner här. Kring julen träffar vi också landsmän i klubbar i Stockholm.

Erica

Tjeckoslovaken

Ett par dar före Julafton var spänningen olidlig. Från köket spred sig en söt doft och det ena fatet efter det andra fylldes med allehanda nygräddade julkakor.

Pappa tog på sig pälsen och bekräftade att han rätt uppfattat mammas instruktion beträffande vikten på den karp som han var på väg att inhandla. Eftersom han ju skulle ut så tog han med sig våra brev med adressen "Till Jesusbarnet, Himmelen", för att posta dem. I breven framförde vi barn våra julklappsönskningar, vilket var egentligen onödigt, ty julklapparna var för länge sedan inköpta och ganska väl undan gömda. Pappa själv tyckte nog att gömställena var alldeles förträffliga men eftersom jag inte ville framkalla några mindervärdeskomplex hos honom — pappa var polis, har jag aldrig yppat något om min framgångsrika husundersökning... Svårare var att smyga ut med de så länge önskade skridskorna och om möjligt ännu svårare att återställa dem till deras förträffliga gömställe — men också detta lyckades jag med.

På själva Julaftonen, på eftermiddagen, hade vi barn fullt upp att göra med julgranspyntning (gotter och glitter men inga flaggor eller vimplar) under pappas överinseende, medan mamma lagade potatissalladen och bakade stora, härliga julflätor med russin i.

Vid sjutiden på kvällen förnam vi en alldeles ny luktsensation — panerade karpfiléer förekom endast en gång om året! Bordet stod dukat och vi väntade på startsignalen... Där kom den: en enkel truddilutt på trumpet ekade mellan husgavlarna och en stund senare öppnade vi dörren för brevbäraren av julbudskapet: en äldre, fattig man som skötte denna syssla och tradition varje år. Med trumpeteten i ena handen och en korg i den andra gick han från dörr till dörr och förkunnade att Frälsaren

hade blivit född. Så lade vi i hans korg kakor, frukt, lämnade honom kanske en slant...

Därmed satte vi oss till bords efter att pappa hade gått in i sovrummet, där julgranen stod, för att öppna ett fönster på glänt. Han dröjde väl länge med detta, tyckte vi barn — vi höll på att spricka av spänning. Jesusbarnet skulle komma fönstervägen, lägga julklapparna under granen, tända levande ljus på den och sedan med en klämtande klocka meddela att allt var klart och så avlägsna sig samma väg som det kommit — mycket att stå i, undra på att far dröjde så länge i sovrummet.

Om julmaten smakade? Nog var den alltid lika god som dopp i grytan: oxköttssoppa, de panerade karpfiléerna med den härligaste potatissallad till och efteråt alla dessa kakor, julflätan och kaffet som dagen till ära var gjort på äkta kaffeböner. Pappa blandade till slut sitt kaffe med rom och blev vid det laget lite otålig — han måste gå ut i trädgården och se efter om inte Jesusbarnet snart kom. Han kunde inte ha gjort flera steg därute än som behövdes för att nå det öppnade sovrumsfönstret, då vi hörde en klocka klämta och rusade in i sovrummet. Fråga inte om det var festligt. När pappa kom in, var den minste i syskonskaran framme: Jesusbarnet har redan kommit! Far delade ut klapparna — och där fanns faktiskt sådana jag inte upptäckt tidigare. Paketet med skridskorna öppnade jag sist och låtsades naturligtvis att vara glatt överraskad — hoppas att föräldrarna ingenting märkt.

Mamma brukade annars sällan gå i kyrkan, men julmässan måste hon bevista. Strax före midnatt sa hon därför god natt till oss barn och gick ut i den snövita, stjärngnistrande julnatten. Vid midnatt började den katolska julmässan och orgelbruset förmedla friden åt människorna av god vilja.

Juldagen gick pappa ut med mig till första bästa isbelagda vattenpöl för att där inviga mig i konsten att åka skridskor. Döm om hans häpnad när han såg att jag redan kunde — lite i alla fall! Vem vet, detta kanske befrämjade hans fadersstolthet — i så fall har husundersökningen haft något gott med sig...

Det tog många dagar innan vi konsumerat allt det goda som blev kvar — pappa och romflaskan undantagna — och när vi till sist ätit upp alla pralinerna och marsipanfigurerna som prytt julgranen, var det dags att bära julgranen ut på sopbacken — först då var Julen slut. Och detta inträffade alltid först efter Heliga tre konungars dag.

Jaroslav Tupy.

Birgitta Corrias, Gustavsberg, som för 8 år sedan praktiserade som assistent på fabriken personalkontor och nu är socialkurator inom hörselvården, har erhållit FN-stipendium för studier i USA. Det innebär flygresor fram och åter och 6 månaders fritt uppehåll. Hon skall bl. a. besöka New York, Washington, Detroit och Los Angeles och ska också som Gustavsbergarens utsände söka kontakt med en och annan läsare däröver. Vi önskar lycka till!

Elsa Appelkvist heter daghemmets nya föreståndarinna. Hon kommer närmast från Upplands-Väsby och har flerårig praktik inom barnträdgårdsverksamheten — så det ska nog gå bra. God fortsättning!

För *Ungern* gavs i snabbinsamling på fabriken 2.303:—. Samtidigt ordnade Röda Korset insamling av kläder och många goda paket inlämnades under veckan i Konsums butiker f.v.b. De frikyrkliga hade alliansmöte i Bergasalen den 25 november och inkomsten på entrén gick till de nödlidande i Ungern. En hel del enskilda och korporationer i samhället har sänt bidrag till Radiohjälpen, bl. a. har kommunen givit 1.000:—. Skolan har i sparbössor fått in 892:93. Från KF anslogs som bekant 50.000:— kr.

Musikpaviljongen lockade oss till visitt en kväll i november. Vi var nämligen nyfikna på musikanterna, som just höll på med att ge den något skamfilade interiören en välbehövlig "make up". Bevärade med penslar och färgpytsar för de omkring i lokalen och stänkte färg på väggar och tak, så det stod härliga till. Att de inte själva vart alldeles omålade, det får väl skrivas på amatörismens konto. Nu få vi väl hoppas, att de nya färgtonerna skall samspas med orkestertonerna till en ny och för musikerna inspirerande samklang.

Klädinsamlingen för Ungern gav 1400 kg praktiska klädesplagg och skor, för vilket Röda Korsets lokalavdelning tackar. — De som vill skänka *ljuspaket* (nya ljus) till ungrarna kan lämna in paketen i prästgården f.v.b. Röda Korset.

När *orkesterföreningen* vill vara säker på att få fullt hus, då behöver dom bara engagera Luigi Carrara och göra ett s. k. populärprogram. Så hade dom

gjort söndagen den 18 november, då vi stolsatte oss i Bergasalen för att avnjuta sång och musik in naturell. Det var fullt hus. Även om vi hört Luigi i bättre form så var konserten utan all tvekan en fullträff. Med Millöckers "Nu är jag pank och fågelfri" lockade hr storsångaren oss nästan till att längta efter ett bekymmerslöst luffarliv. Men eftersom det är bra kallt så här års för sådana äventyrligheter så föredrog vi att visa vår uppskattning av såväl solist som dirigent och orkester genom värmande och ihållande applåder. Konserten dirigerades som vanligt av rutinerade Gustav Svensson och såväl han som Luigi Carrara blomsterhyllades i konsertens slutskede.

Helinä Pitkänen, en ung finsk målarska på Konstavdelningen, hade utställning av akvareller och pasteller på Kommunhuset under sista veckan i november. Motiven var hämtade bl. a. från Gustavsberg och Skåne, däribland Örenäs, och utgjorde huvudsakligen landskapsbilder och stilleben. Kompositionen verkade fin. Vi saknade porträtt eller figurteckningar. De besökande, som inte voro så många under de grå kvällarna, voro belåtna, och några tavlor bytte också ägare.

Folkparken har fått ett anslag på 10.000 kronor från Gustavsbergs kommun för byggandet av en toalettanläggning i Parken. Arbetet ledes av byggm. Göransson och skall vara färdig till såsongstarten.

Golfbanan är inköpt och levererad och kommer att läggas av byggm. Göransson. Förarbeten pågå för banans underlag och blir våren tidig kan densamma komma i bruk i slutet på maj. Golfbanan är godkänd av Svenska Miniatyrgolfförbundet. Det blir 18 st. stationer med banmått 90 cm. bredd och 10 cm. längd.

All motortrafik inom Parken är förbjuden. Orsaken är att en del personer använt backen till biografen som tävlingsbana och stora skador har gjorts på gångar och planteringar.

Barnteatern under fru Selma Larssons ledning och med fröken Anne Bolin och fru Elly Backman som medhjälpare gav söndagen den 9 december ett underhållningsprogram på Folkan, som lockade fullt hus och kanske får tas da capo. Där bjöds på sång, musik, balett, akrobatik och tre små teaterpjäser av ett 30-tal pigga barn i åldern 8—13 år, som alla agerade säkert och glatt till salongens förtjusning.

Saltstänk och Kvitter, nyårsrevy av Lergöken och Strandskatan, kommer enligt vad vi erfarit att ha premiär den 14 januari. Scenstudions amatörer har fått sånglig förstärkning och möter upp med 22 aktörer i ett 20-tal nummer med kupletter och sketcher i känd stil. Motot är "Alltid roar eller retar det någon" eller "Ett mellanspel med och utan konstnärliga ambitioner." Vi spår fulla hus.

84-årige Knut Andersson har fått ett hyggligt skift i skogen och räds inte för att ta itu med de stora bjässarna.

FANFAR FRUMPETEN

Det var icke da'n före da'n före da'n. Ej heller da'n före da'n. Det var — kort sagt — da'n. Hade det funnits en tupp på de kristnas tempelspira, då skulle den sett bygden som en jättelik gräddtårta i vilken de spridda boplatserna — Hästhagen, Tallåsen, Mariaplan, Kullen, Höjdagen, Gammelbyn, Grindstugärde och Lugnet — lågo som mandelspån i all grädden. Grädden? Ja, det var naturligtvis snön. Snön, som snöade som aldrig förr. Inte ens Anders son — Knut i Gammelbyn — hade sett värre snöväder, och han var ändå över åttio år gammal. Farstavikingarna tycktes dock trivas med det myckna snöandet. Det bidrog till att ge offerfesten en extra stämningsfull inramning, tyckte de. Nu hade det varit ett goår, så vikingar och vikinor rände som besatta i hövdingen Matts Gunnars förrådshus för att släpa hem, var och en sin andel av det stora byte, som de under året och under "jakt-hövdingarna Hjalmar Hugstores och Arthur Wittfamnes ledning lyckats nedlägga.

Mödosamt kämpande sig fram i den starka snöyrän, såg man Gösta Runristare på väg mot Kvarnberget. Mången viking lyfte artigt på sin hjälm, och mången vikinna neg så att det rasslade innanför bröstsköldarna. Men Gösta Runristare såg intet, hörde intet — som vanligt. Han grubblade. Egentligen var han också motståndare till alltför invecklade hälsningsceremonier. De var ohälsosamma och orationella, ansåg han. Punkt och slut. Runristaren var annars mycket uppskattad av stammens folk och uppskattat var också hans berömda svärd även kallat Lergöken. Runristaren hade fått sitt namn av sin moder Tordis, som var dotter till Ossur som var son till Hroudlang, son till Eystein glumra, son till Eygil vise. Lergöken hade fått sitt namn av Gösta själv, och det fick han förresten, när han blott var en liten dolk. Som sagt. Gösta Runristare grubblade. Han grubblade över varför folket alltid var mer eller mindre missbelåtet. Farstavikingarna t. ex. hade det ju ändå ganska gott. T. o. m. småvikingar hade råd att åka omkring i vagnar, dragna av ända upp till ett hundratal hästar. Ävenså ha-

de deras talesman i tingssaker Gunnar i Backeände kunnat omförmäla, att folkets rätt att sig själv berusa, ånyo fastslagits på tinget. Dock fick ingen hembrygd ske utan skulle allt mjöd av kungen tillhandahållas och hos Harald på Lindholmen avhämtas. För ungdomen var det också väl sörjt. Deras krav på en idrottsarena hade gett resultat. Farstaborg låg där nu och väntade på att den stridbara ungdomen skulle infinna sig för att ta den i besittning. Kommer? kommer ej, kommer...

Gösta rundade runda borgen och mumlade: "nu ger jag blanka Vikingen i vikingars gnäll och dådlöshet, för nu skall gubben handla?" Så svängde han upp mot berget i en väldig fart och höll nästan på att slå omkull en lång gestalt, som dök upp i snöyrän. Det var Långe, Gånge Rolf. "Gott offer!" hälsade Gånge Rolf. "Gott offer själv!" svarade Gösta Runristare och så gjorde han sig klar att bestiga berget. Den gång han icke kunde klara detta, då skulle han bege sig till ättestupan för att icke ärelös inträda i Valhalls salar. Först krokade han Lergöken i sitt bröstharnesk. Detta för att han icke skulle snubbla över det och kanske nästan uppe, hand- och fotlöst rulla ner igen. Om Lergöken sades det: att svart, rött, blått eller grönt blod droppade från hans spets när hans herre ville strid och nu ville

*Ljusen skall jag snyta
Doppa skall jag i gryta
stora vörtbrödsskivor
och skummande, mäktigt flott.
Bägarn skall glimma på skänken,
folket skall stimma på bänken.
Här inom höga drivor
velom vi jula godt.
Troll och ulvar nalkas vår by
och ärna oss harm och sorg.
Stöper du ljus, så stöper jag bli
att värna vår glädjes borg.*

Erik Axel Karlfeldt

ju hans herre strid. Därför började Lergöken blöda. Då det var oviss för Lergöken om fienden var en fredsduva från öster, en krämarsjäl, en reaktionär blåbloding eller en vanlig gröngöling så blödde han alla blodsfärgerna på en gång för att visa sin herre att han var beredd. Gösta Runristare märkte snart Lergökens misstag och lugnade strax ner honom genom att svepa in honom i ett par lösa runstensblad. "För du skall veta", sade Gösta, "att striden icke gäller människor utan är mot naturen." Därefter spottade han i fotsulorna och tog ett Honkey-Tonkey-språng upp till första avsatsen. Detta gick lyckligt. Andra, tredje och fjärde avsatsen likaså. Sedan började det att kännas på. Han kravlade dock envist och oförtruet vidare. Snön lade sig i drivor över honom och kölden bet hårt i hans kinder men han tänkte på Farstavikingarnas lurblåsare, som aldrig gav tappt eller lät luften gå ur sig i onödan. Detta styrkte honom och kom honom att kämpa med ännu större glöd. Ännu en gång skulle han visa vikingarna att man aldrig är för gammal att offra åt 'de vises sten'. (Med detta förhöll det sig så, att stammens hövdingar på gudarnas befallning låtit bygga ett kunskapens tempel på Kvarnbergets topp och där hade sedan gudarna insatt 'de vises sten'. På Kvarnbergets topp för att, som Oden sade: "Farstavikingarna rent fysiskt skulle få erfara att vägen till kunskap och vishet är både lång och svår.) Nu hade Gösta nått sextiofjärde avsatsen. En övermänsklig ansträngning till och — — — fötterna gled plötsligt undan. Det svartnade för hans ögon och han famlade i tomma intet... Förgäves, förgäves! Men... vad hände? En väldig hand fängade honom i fallet... lyfte upp honom och satte sedan ner honom varligt på bergets krön. Gösta öppnade ögonen sakta, blinkade bort en snödriva och såg sedan rätt in i den enögde Odens vänliga öga. Oden såg alltså vänligt på honom och sade: "Huvudsaken är inte att man segrar — utan att man kämpar väl, och det har du gjort. Därför räddade jag dig." Så log han och försvann i en snöstad. Gösta Runristare reste sig dröjande och gick fram till kunskapens tempel. Han såg hurusom 'de vises sten' liksom glödde till och hans läppar rörde sig: "Huvudsaken är att man kämpar väl", viskade han och han lovade sig själv att dessa ord skulle han rista in i alla Farstavikingarnas hjärtan. När han gjort detta löfte hörde han liksom i fjärran, hur lurblåsarna blåste in offerfesten med en jublande

Fanfar

Vit dalande snö

i november är ganska inspirerande för en stackars saltstänkare, som enligt order är fridsam i julnumret. Julefrid, ja tack, gärna, men inte den mardröm som nyheterna från Ungern och Suez försänkt oss i. En mardröm, som vi som inte är särskilt unga har upplevt förut. Som vi ständigt på nytt blir påmind om, fast vi lever i ett fredligt land, så litet, att maktkamp i större sammanhang vore meningslös. Vart är vi egentligen på väg och hur ser den ut den värld vi skall bjuda våra barn? Som vi kvinnor föder mera av livsdrift än av kallt förnuft. Kvinnor, kvinnor, kan vi inte göra någonting för att hjälpa männen ur denna fruktansvärda cirkelgång, från krig till krig?! Vad tjänar det till att föda söner som skall tvingas ut att döda andra mödrars söner eller skickas vapenlösa mot pansardivisioner. Men förlåt oss vår klarsyn — vi lever fortfarande i ett litet samhälle med fredens alla stora och små problem. Vi skall sysselsätta oss med dem så länge vi får.

Att bilen skall vila sig

på söndan, har vi när detta skrives just hört i radion. Det var alltså vår första påtagliga olägenhet av krisen i Suez. Det var synd. Eftersom det går ut över familjen som i de flesta fall har fått göra uppoffringar hela vardagsveckan för en bil som kvitterar med utflykter över veckandan. Men personligen berörs jag inte av att bilen blivit ett nyttoföremål. Min bil är fortfarande en barnvagn utan motor och går den utan mig så kan det kosta mig i medeltal tio öre, men den förmögenheten går väl snarare till kola än till bensin. Så nu blir det riktigt lugnt på våra vägar igen. Om jag inte tycker om bilar? Kärra nån då, osvuret är bäst, sagan om räven och rönnbären är alltid otrevlig att få i halsen. Och vem vet, med nuvarande fart på utvecklingen så kan det bli så om en tio år, att alla utvecklingsbara individer spidar omkring emellan planeter. Allt medan jag ännu masar fram på jorden i fattiga nitti knutar, körande Kar de mummas avlagda Cadillac som jag inköpt till skrotvärdet. Otänkbart är det inte, det tog tid innan jag köpte en cykel av Oscar

på avbetalning också, men sedan dess är jag velocipedfrälst.

Oss emellan,

har ni köpt kaffe? Det var fint, då får jag en "kvart" av er om det skulle behövas. En förstående människa i Kungliga Huvudstaden, en med en egen liten affär, pinglade mig i medio av november. — Du har väl lagt upp ett förråd av kaffe, sa hon, här köper dom tio kilo åt gången. — Vilket skakande budskap. Jag bara sjönk ned i närmaste stol. Vilken dålig humör är inte jag. Hur skall jag kunna se min norrlänning i ansiktet, när kaffet finns i andra skafferier än värt. Varför äger jag ingen praktisk kombinationsförmåga så jag begriper att praktiskt taget allt kan sluta i ransonering av bönkaffe. Det enda som tjänade som tröst just då det var tanken att jag i alla fall fostrat mina söner att dricka annan dryck än kaffe, den fattiges champagne. Där ser man, jag skulle inte ha föraktat geografiekvationerna i skolan. Inte sjutton visste väl jag att dom tar vägen genom Suezkanalen när dom kommer hit från Sydamerika?! Där ser man, lite nytt får man lära sig då och då. Fast nog är de väl en liten omväg, va?

Tänk jag lugnade inte ner mig förrän jag andlös ramlade in på Konsum och såg — ja jag trodde ju att jag var offer för en hallucination, där stod Karl bom helt lugnt och plockade in kaffeburkar på hyllan. Oändligt kvickt plockade jag av honom en guldklimp, nej, guldcirkeln heter det, och vi var räddade en vecka igen. Nej, nej, inga stora ord nu, det var bara så att avlöningen betalades ut först dan därpå.

Tycker ni som jag

så byter vi samtalsämne. Vad sägs om att jag funderar på att byta namn på den här sidan. Från Saltstänk till Soliga spalten. Man håller nämligen på att ta stoffet ur pennan för mig. Det är inte nog med att dom asfalterat våra tacksamt, gropiga vägar, gett oss trottoarer och lekplats i Folkparken. Dom har tagit bort det gamla fula staketet vid Algatan också. Det blir för jobbigt att vara saltstänkare om det skall fortgå på det här viset. Lugna ner er ett tag nu, annars blir det ingen revy. Vi hemmafruar är egentligen rätt skyddade mot det som retar de flesta. Får vi reda på någon gång vad som rör sig utanför vår lilla gata, så blir vi väl knappast heller så engagerade när vi får det i andra hand. Våra småbarn skyddar oss effektivt mot radions svarta budskap. Det är aldrig så stimmigt hemma hos oss som vid TT-dags. Och

aldrig så tyst som när Snurran snurrar. Ibland vill jag hämnas och kastar blickar mot våran gamla dammsugare. Men det stannar vid tanken, programmet är lika roligt för en förälder.

Apropå förälder,

jag min optimist, inbillade mig att det hölls föräldramöten så där en gång i terminen. Nu har jag bara varit med om en sådan trevlig tillställning på tre år. Först trodde jag att det var min förhoppningsfulle som inte bjöd mig. Morsan skall finnas på plats om kvällarna, hon som dom andra möblerna, och inte ränna ute i Gustavsbergs nöjesliv. Men ofin som man är, luskade man lite i det där och fann att föräldramöten är högst sällsynta. Varför det? Om det inte finns medel så betala vi väl gärna det kalaset själva. Huvudsaken är ju att ett samarbete emellan skola och hem kommer till stånd. Det är så dags att etablera det, när något gått på tok. Nog vore det bra värdefullt om vi åtminstone fick lära känna varann, vi som tagit på oss ansvaret att uppfostra telningarna. Mycket skulle vinnas på att somligt blev klarlagt, man behöver bara tänka på barns underbara förmåga att missuppfatta. Berättar tre ungar om samma sak, kan man ge sig den på att man får tre synnerligen olika versioner av vad det hela rör sig om. Under min skoltid hade man en stark känsla av att skola och hem stod i motsatsförhållande till varandra, men det är ju inte fallet i vår tid. Låt oss få ett föräldramöte per termin. Det skulle inte försvåra lärarnas arbete även om det kostar en frikväll.

Från det ena till det andra,

den här skrivaren, Fanfar, som inom parentes är en bättre stilist än jag, nåja, jag får väl försöka att tolerera honom ändå, vill åt den gamla döda eken vid Ekvallen. Vicken Kille, den som jag nästan är förälskad i. Den som har en så vacker teckning. Även gamla torra träd har sin karaktär, tro mig Fanfar, eller som det sägs i en parodi på Tjechovs Körbärsträdgården, torra träd är såsom människor, bara helt anorlunda. Enstaka döda träd, inte stora massor, offer för "den stora torkdöden", är tror jag även föremål för Manfreds tysta kärlek. Vi har en vacker, men tyvärr stendöd björk utanför vårt fönster vid den gamla Kärleksstigen, numera Gamla Svartens väg. Jodå ni har så rätt, vi har flyttat, jag borde skrivit i förfluten tid.

Småningom blev vi riktigt fästade vid det aldrig grönskande trädet. Det var

med skräck vi såg trädutrensarplutonen nalkas. Men si, många gröna snår och överflödiga lövträd föllo, men stolt stod vår döda vän kvar, till fröjd för mig, ekorren och den där som bankar på mitt torra träd.

Jag vet

att det verkar onaturligt, att jag nu igen har något positivt att säga om Gustavsberg, men rätt skall vara rätt. Här-omkvällen var jag på en liten utflykt till det stolta Vällingby. Det var kallt den dagen och jag steg frusen in i ett Vällingbyhus, för att avnjuta en middag med åtföljande televisionstitt. Midan var det inget fel på, värdfolk och gäster visade sina bästa sidor, televisionsprogrammet var småtrevligt. Om vi inte har televisionsapparat? Vi har tre barn, räcker inte det? Man måste dra gränser för sitt nöjesliv någonstans? — Allt i Vällingby hade alltså varit ganska gott om vi bara inte frusit så förskräckligt. Hyresvärden hade tydligen tagit det där med en 4—5 grader alldeles bokstavligt och sparade bränsle för kung och fosterland samt för den egna profiten. Så gissa att jag var nöjd när jag tassade in i vår moderata stugvärme fram på nattkröken.

Vi har fått en VP-scout

i familjen. Det är tydligen ett gott år för sådana i år. Så nu kan jag på nära håll konstatera uniformens makt över människan. Eftersom ändamål och mening är frédliga så är det ingenting att säga om det i detta fall. Inte alls. Munderingen behöver bara att hänga där på sin galge, för att åstadkomma de vidunderligaste ting. Som att gå till Konsum till exempel. Något som är så lite lajban för en mindre person utan uniform. Lär man sig sedan rätt budord i lagen så kan man även slippa gå till soptunnan. Det är alldeles utmärkt med scouting. Fast tvååringen hade inte den rätta respekten för den högtidliga invigningsakten. Han får aldrig vara med mer, gjorde sitt bästa för att skämma ut storebror. Kommenterade varje nytt nummer i det späckade programmet högljutt och trallade sig genom Tryggarekan alla verserna. Men han kommer väl själv i en ålder då idealiteten är vanligare än man kan tro av ungarnas allmänna uppträdande. Dom kan vara hur tjusigt allvarliga som helst, om det bara vill sig.

God Jul!

Edla Sofia

Grötrim 1956

G som i Gustavsberg, Gunnar och Gul
Grötrim beställer Gösta till jul.

Ungerns öde, o bittra dag
då järnridån sänktes och våldet blev lag.

Sitter gör vi gärna i parken
där ungarna trivs när det grönskar på marken.

Tävling i "springning" gör hästskjuts förlägen
nittonhundrasex bortåt Värmdövägen.

Asfalt på väg och vart fordon får sluta
att hölja i dammoln min tvättade ruta.

Val ha vi haft, dom vann allesamman
så maktkampen slutar i glädje och gamman.

Stopp! Se på skylten. Adborn blir vred
om du nonchar tecknet vid huvudled.

B som i Berget, vid kyrkogård
finns ett bygge som rymmer Volvo och Ford.

Eken vid Ekvallen håller sig kvar
fast död sedan länge, får ingen Fanfar.

Revyn, ett hopkok av en gök och en skata
Ulla besjög var bedårande gata.

Grattis Gunnar, landstingsbas vorden
Glad och gemytlig, ej sparsam på orden.

AB blev såld till L och ett O
när köper dom Gustavsbergaren tro?

Råg blir ej lönsam på KF-ska gården
så vi drar väl till skogs när vi ut ställer färden.

Elden är lös när Brand-Johans gubbar
med hiskliger fart mot brasorna skubbar.

Nervkrig övas av jordens stater
man rustar i lönner bakom fredstraktater.

FRIDFULL JUL ÖNSKAR
Strandskatan

Företagsnämnden har sedan sist hunnit med två sammanträden. Den 18 oktober rastade man vid Torekällbergets Vårdshus efter ett studiebesök vid Lina Tegelbruk. Det blev ett ganska långt möte med livliga diskussioner kring frågan om marknadsläget. Man var optimistisk och övertygad att vi vinner alltmör terräng, tack vare att folk har fått kvalitetsmedvetande. Man trodde också att om de många Konsumföreningarna i landet ägnade mer intresse för porslinet från sin fabrik — skulle vår tillverkning och omsättning bli mera stabil. Sanitetsporslinet tycks ha sin jämna marknad, vi har till och med en eftersläpning i leveranserna, men det räknar man på att ta igen när nu den nya ugnen är färdig att tändas. Om bostadsproduktionen fortgår i beräknad omfattning kommer också badkaren att kunna öka sin produktion. Panntillverkningen har stor orderstock och här kanske det behövs mer arbetskraft vad det lider. För plasten har alla fabrikanter vissa bekymmer, beroende på överproduktion i vissa avseenden samtidigt som entusiasmen tycks ha svalnat något för plast. Men vi koncentrerar oss på nyttiga hushållsartiklar och att vara underleverantörer till några industrier. Kylavdelningen bibehåller sin volym under anpassning efter behovet av kylmöbler, särskilt hos snabbköpsföreningarna. — Våra allmänna förutsättningar att bibehålla sysselsättning och levnadsstandard inför ändrade framtida behovsinriktningar och kortare arbetstid diskuterades också. Jag tyckte ledamöterna verkade vara överens om att grundförutsättningarna heter kapital och ökat sparande och medlet rationalisering och ökad produktion per huvud.

Årets sista sammanträde hölls den 27 november i Bergasalen. Utöver nämndledamöter var de anställda i fabriken i övrigt inbjudna att närvara, men endast ett 50-tal hade infunnit sig. Hjalmar Olsons föredrag om våra egna produktionsförhållanden, läget på världsmarknaden för energi- och värmetillgångarna och vad som skymtar i framtiden, borde ha fyllt Bergasalen. Det var ytterst intressant och belyst med trevliga diagram och bra ljusbilder. Om ref. hunnit med i galoppen så skulle jag ha haft material för ett helt nummer av

Gustavsbergaren, men vi hoppas att ordf. vid ett senare tillfälle kan ge ett koncentrat och några av sina bilder i ett kommande nummer.

Skyddsarbetet tycks ha fått god vind i seglen. Olycksfallens antal är ännu så länge endast något över hälften mot förra året. Detta faktum ansåg herr Teglund vara ett resultat av större intresse för arbetarskyddet inom fabriker och ett oegennyttigt arbete av skyddsombuden, då han hälsade deltagarna i höstens skyddsmöte. Skyddsmötet hölls på Bergasalen den 8 november och hade samlat ett hundratal deltagare. Kanslichef Erik Thörnberg inledde kvällen med att på känt manér språka om aktuella skyddsfrågor, varvid han underströk att vi har en benägenhet att glömma bort den mänskliga faktorn vid undersökningen av olycksfallens orsaker eller deras förebyggande. De tekniska åtgärderna måste vara anpassade också med den bakgrunden. — Herr Thörnbergs anförande formade sig till en bra inledning för den följande filmen "En vanlig vardag". Trots att ljudkvaliteten inte var den bästa gav filmen en god behållning — och man tyckte att industriläkaren i filmen var en ovanligt klok karl. Ref. bara undrar om det inte räcker med mindre vredeskänslor och konflikter för att vi ska bli ur form. Om man tar i så hårt i hem och på arbetsplats som i filmen — under en vanlig vardag — är det ju inte underligt om det händer något. Hets, tjat — hemska saker! — Och så detta att kalla jobbaren för "Pettersson" medan de andra hade titlar! Antikt!

Hr G. Nordström från Röda Korset talade efter Thörnberg om begreppet Arbetsplatssamariter och hur de ska få en grundutbildning. Skyddskommittén ämnar följa denna plan och ordna en grundkurs för skyddsombud, förmän, brandpersonal och andra för att ge ett minimibehov av kunskaper för att på rätt sätt kunna ge "första hjälpen" vid olycksfall. Även andra intresserade är välkomna till kursen. Huruvida denna skall kläcka ut arbetsplatssamariter eller mera kompetenta skyddsombud får kursen och en närmare utredning visa.

Förslagsverksamheten har en jämn gång, men till förra årets rekordsiffror i antal kommer vi inte upp. Här skulle nog behövas en ny stimulans i någon form.

Gustavsbergssorier 1956—57 samlade nära 90-talet deltagare. Den startade med ett gemensamt samkväm för de fem grupperna den 30 november, där Hjalmar Olson öppnade kursen.

Stillfilmen "Ekonomisk höstjournal" visades.

Efter kaffe gavs information av studiemetodiken. Och så satte man igång med cirkelstudier den 3 dec., som kommer att pågå fram till våren — då deltagarna alltså bör veta litet mer om förutsättningarna för vår verksamhet och om de ekonomiska lagar och insatser som påverkar rörelsen. Fem cirkeldeltagare har genomgått en särskild duvning i en tredagars kurs på KVE:s skola i Solna och fungerar nu som cirkelledare.

Så här ser rubrikerna ut på studiekvällarna i Gustavsbergssorier 1956—1957:

1. Gemensamt startsamkväm
2. Goda och dåliga tider
3. Grundprinciperna i företagsekonomi
4. Gå framåt och bygga ut
5. Givna förutsättningar och gedigna målsättningar
6. Gynnsamma kalkyler
7. Gällande värderingsregler
8. Gratisaktier och andra grupper
9. Givande samarbete
10. Gångna årets resultat

Varje diskussion förgylls av stillfilmer och byggbilder jämte svarsuppgifter för resp. cirklar.

*

I övrigt arbetar vi f. n. in fria lördagar under sommarmånaderna genom att börja jobbet 15 min. tidigare varje dag. — Veterankort har utdelats och flera av de gamla jobbarna har gjort studiebesök och fått en kaffetår, vartill kortet berättigar. Och man är välkommen igen! — Ruth Hallberg, Gösta Erixon och Rune Blomqvist har varit på industrivecka på Vår Gård. — Ciceroerna har med arbetsledningen haft genomgång av årets fabriksvisningar och dryftat erfarenheter och önskemål.

Personalfest — i den glada Lucias tecken — har hållits av TPF i Bergasalen den 8 december. — Kamrer Ericson, vilken på grund av hälsoskäl slutar sin tjänst till nyåret, lämnade nämndarbetet med detta sammanträde. Ledamöterna framförde en hälsning och ett tack för gott samarbete. Herr E. kvarstår i annat arbete på Ekonomiskavdelningen.

*

Jag höll på att glömma en viktig sak. På årets sista sammanträde ville företagsnämnden till alla och envar rekommendera att hjälpa till med att hålla nere energiförbrukning och värmekonsumtion. Tack vare Mellan-Östernkrisen befinner vi oss som bekant i ett svårt läge.

Skr.

Gamla anrika Vårdshuset har övergått i kommunens ägo. Skiftande öden och äventyr har det genomlevt. Vad som hädanefter skall komma har nu några av våra kommungubbar fått i uppdrag att fundera över.

Huset, som är en sån markant profil i Gustavsbergs samhälle där det ligger och blickar ut över Farstaviken, kom nämligen med i det stora markköp, som kommunen gjort med Gustavsbergsbolaget och som godkändes av fullmäktige den 13 november. Därmed har kommunen blivit ägare till marken i Gustavsbergs centrum där nu även finnes det originella kommunalhuset och där man har tänkt sig en fortsatt utbyggnad med affärshus o. d. Vidare ingår Kvarnberget i köpet, där nya skolan ligger samt ett större markområde i Lugnet avsett för bostadsbebyggelse. Hela det köpta området består av cirka 313.000 kvm mark varav cirka 100.000 kvm utgör tomtyta och den övriga delen annan mark, såsom park- och grönområden m.m. Köpesumman uppgår till 932.000 kr. och fullmäktige beslutade låna 900.000 kr för att kunna finansiera köpet. Ett stort och betydelsefullt steg har med detta köp tagits av kommunen.

Den kommunala utgifts- och inkomststaten för år 1957 har fullmäktige nu fastställt. Driftutgifterna beräknas till 2,6 mill. kr och kapitalutgifterna (investeringar o. d.) till nära 1/2 million. Folkskolan tar den allra största delen av utgifterna, 1,1 mill. kr, men får å andra sidan in över 1/2 mill. i statsbidrag. Hela socialvården beräknas kosta 653.000 kronor. Utgifterna täckas av kommunalskatter för 2,1 mill. kr och 1 million tas in i form av statsbidrag och andra ersättningar.

Skatten för nästa år har sänkts med 4 öre per skattekrona och blir 8:66. Därtill kommer landstingsskatten 2:80, varför den kommunala uttaxeringen blir 11:46.

För Karo och Fido, och deras vänner får hussarna och mattarna punga ut med 35 kronor i skatt.

Skatt på Er alla och God Jul.

Y. N.

"Reducera Moralen"

Ny pjäs i Gustavsbergs
Scenstudio

När undertecknad skrivare gick till premiär på scenstudions uppsättning av Sune Bergströms allvarliga crazykomedi, Reducerad moral, var det med en viss nyfikenhet. Den som en gång sett den spelas på en stockholmsscen redan tio år tidigare, var för det första nyfiken på, hur en så tidsbetonad historia skulle stå sig i dag, den rymmer inom skådespelets ram fyrtiotalets extrema moraluppfattning, för det andra hur skulle våra amatörer klara detta krävande stycke teater. Regissörer var det sympatiska skådespelarparet, Ellika Mann—Bengt Blomgren.

Ja nog verkade pjäsens budskap om lössläppt moral en aning nattståndet, men den serverades med så mycken humor, att man beslöt att blunda för sensmoralen. Och på den andra frågan kan man oreserverat svara, att våra amatörer klarade sina svåra uppgifter mycket bra. Personligen har jag inte sett dem bättre. Det skulle vara orättvist att framhålla någon av skådespelarna när de alla berett en så mycket nöje. Alla, såväl Aina Lindahl, Ulla Andersson, Inger Johansson, Mary Fallman, Sven Andersson, Arvid Bergström, Hilding Ohlson och Rune Malm.

En särskild eloge måste ges åt scenbildens skapare, Sven Johansson och Arvid B. Bergström. Till sist vill vi be Gustavsbergarna att inte glömma att här finns ett bra teatersällskap som kan spela god teater och som behöver stöd av en stor och uppskattande publik.

E. A.

"Happy end" konstateras av Sven Andersson, Inger Johansson, Mary Fallman, Aina Lindahl och Rune Malm.

Julen är här, min ton blir så mild
— sitter å mediterar.
Tänker tillbaka, ser mången bild,
som "56" krediterar.
Bergasalen får först komplimang.
Den fick ju värde, heder å rang
som fristad för våra unga.
Kvittret blir glatt på min tunga.

"Kvitter å Saltstänk" blev en succés
— det har man sagt i pressen.
Skatan å jag var givetvis me'.
Hoppas att ingen blev lessen.
Kanske på nyår vi än tar en dust.
Nog finns stoff, så om ni har lust
stöter vi hop i salongen
å lyssnar till skämtet å sången.

Vägar med asfalt har dragits fram,
svarta, fina å breda.
Vi slipper sörjan, lera å damm,
å i trafiken blir reda.
Skrämmer oss gör autostradans lopp,
där har idyllen föga hopp.
Fram genom marker man röjer.
Skönt att det ännu dröjer.

Skolan får bygga för gymnastik,
det har kommunen beslutat.
Bristen på dylik lokal fått kritik.
Gökungen förr därom tutat.
Snart kommer Lillsved att få konkur-

rens,

men på den fronten ä vi överens:
formen vi ej får försaka,
spänsten vi fordrar tillbaka!

Mark fick kommunen köpa till sist.
Där blir man egen herre.
Vårdshus slank med i köpet helt visst
— det gör nog saken värre.
Att hålla mat är alltid besvär.
Ständigt man hört: det är ej affär.
Men maten ä halva födan
å arbetarns krav för mödan.

Arbeterskyddet kampen vann,
kurvan drogs stadigt neråt.
Det är en prima insats minsann,
som jag med glädje ser åt.
Bara vi alla hjälps åt ibland
ror vi vår skuta säkert i land.
Det gäller i alla väder.
Gott Nytt — det önskar jag Eder!

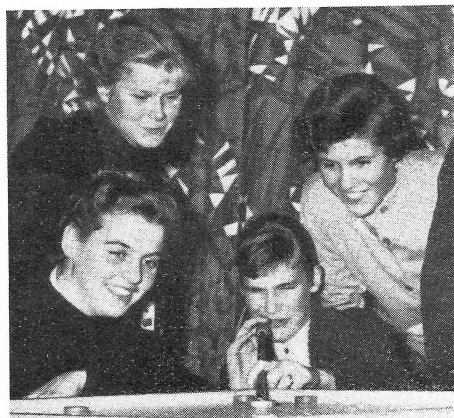
LERGÖKEN

UNGDOMENS SIDA

"Låt ungdomen dansa och ha roligt" var Hjalmar Olsons råd vid invigningen av Bergasalen. Ungdomsträffarna på torsdagarna har sökt följa rådet. Under ett tiotal höstkvällar har 125—150 ungdomar regelbundet mött upp till bordtennis, schack och andra spel, avslutat med en programstund, som omfattat allsång, musik, film, böcker, hobbies och dans. Vi ger ett bildsvep från ett par av de populära ungdomsträffarna i Bergasalen.

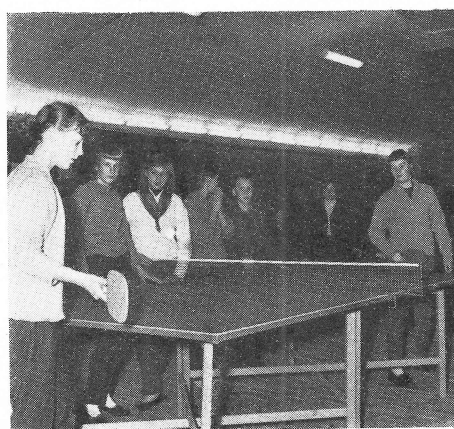
Rigmor, Britt, Birgitta, Anita tycker att Coronne är kul.

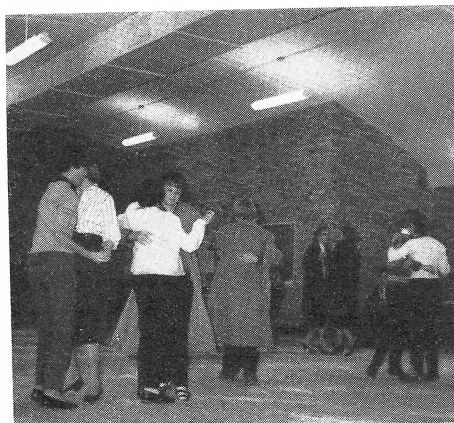
Anita, Inger och Karin får lektion i att göra en stöt.

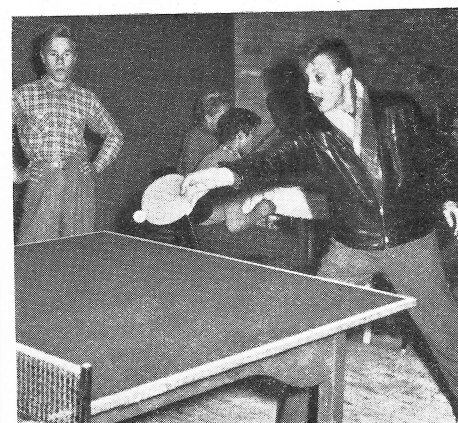
Klas-Göran i schack mot Leif Dahlqvist.

Ulla och Doris prövar bordtennis.

Endast flickorna vågade sig upp på dansgolvet.

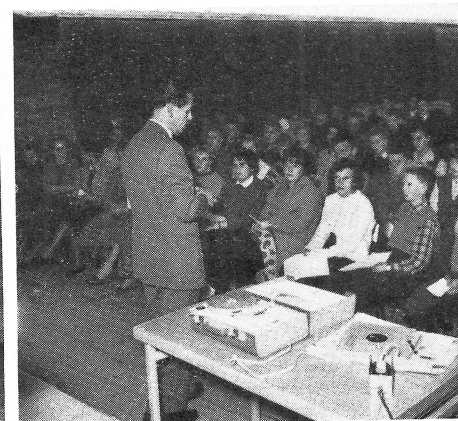
Kurre är stark på forehand.

Lergöken lockar till allsång.

Arne, Aage och Berra lirar.

Dr Schnabl talar om jazzens ursprung.

Ungdomsverksamheten

som i kommunens hägn haft en försöks-säsöng för åldrarna 14—20 år under hösten fick ett gott utslag genom kommitténs initiativ till Ungdomsträffar i Bergasalen. Det har också uppskattats av tonåringarna, som mött upp varje torsdag med över 100 deltagare. Som regel öppnas Bergasalen kl. 19 och pojkarna är snabba att ställa upp fyra pingisbord, långbord för schack och enstaka bord för coronne, ishockeyspel, kina o. d. och stolarna ockuperas genast. Ett Bergaråd har valts och där återfinns vi ungdomarna Anita Dahlqvist, Rigmor Moberg, Britt Lindkvist, Lars Sjölund och Lars-Evert Johansson. De ha kommit med förslag att ordna en tidningshörna, vilket skall verkställas. Varje träff utses en arbetsgrupp och en serveringsgrupp bland ungdomarna — och jobbet görs utan knot. Frivilligt har man också satsat en träffavgift — kanske det kan bli grundplåt till en radiogrammofon. — För flickorna har Lisa Larsson lett en batikgrupp och där har målats granna schalar i färg på siden. Nästa säsong hoppas vi få igång en "Eva-kurs" för flickorna. — Ett 30-tal pojkar ha anmält sig till en bordstennisserie om "Träffcupen" och vid det här laget har antalet reducerats genom utslagning. Finalen går på nyåret. — I februari har vi fått löfte på att gästa Tollare folkhögskola.

Träffkvällarna avslutas som regel med en programstund, som bl. a. upptagit allsång, kåseri om jazz, en stunds dans, färgfilm om skärgårdens blommor och fåglar och intervju med fotoklubben, filmföreläsningar, kåseri om FIB:s böcker, sång till luta, Populärt på piano och reseskildring med tjugiga färgbilder. Den 8 november fylldes två bussar med våra ungdomar för utfärd till Lillsved, där rektor Westergren talade om gymnastikfolkhögskolan. Så fick vi se film och gymnastik och dansa sånglekar. När den här tidningen kommer ut sitter vi troligen hänkade kring kaffebord i Bergasalen för att fira Lucia. Och så hoppas vi på en ny säsong.

L—n

LÅT OSS VISA

ett gott föredöme! Låt oss skapa lyckliga hem för vår uppväxande ungdom och låt oss ge dem i arv ett samhälle där de kan utföra sitt dagliga arbete utan att behöva tyngas av de sociala problem som spriten ställer till. Det är inget offer att låta vårt umgängesliv bli spritfritt — det är ett gott föredöme som just nu behövs.

Vad ska vi leka

(I julnumren 1954 och 1955 finns andra förslag)

HELA HAVET STORMAR. Ett antal stolar, mindre än antalet deltagare, ställs upp på golvet med ryggarna mot varandra och rätt tätt. Kring stolsraden marscherar vi efter varandra till musik, som plötsligt tystnar. Då gäller det att snabbt sätta sig på en stol. Den eller de som blir utan går ur och en stol borttages. Och så fortsättes leken tills endast en stol och två deltagare är kvar, och den som erövrar denna sista sittplats har vunnit.

ETT SKEPP KOMMER LASTAT. I tur och ordning ska deltagarna i den här varianten av den kända leken säga: "Ett skepp kommer lastat med ...". Om du börjar kanske du säger "apelsiner". Din granne som är i tur skall nu upprepa vad du sagt och dessutom något på "b", nästa ska upprepa vad de båda föregående sagt och så ett ting på "c" o. s.v. Om någon glömmer ett ord i ramsan, så blir han "Knas 1", och i stället för det glömda ordet ska alla i fortsättningen i stället säga "Knas 1". Nästa glömda ord blir "Knas 2". Den som vid lekens slut — man kan ju tävla till bokstaven M — dabbat sig minst är vinnare. En ramsa kan alltså låta så här: "Ett skepp kommer lastat med apelsiner, babianer, citroner, Knas 1, ele-

fanter, Knas 2, giraffer, humlor, Knas 3 o.s.v."

SNOTTRA. En bland de lekande går ut i ett annat rum, medan de övriga kommer överens om en handling, t. ex. "spe-la". Den som skall leta rätt på ordet kallas in och får nu ställa frågor, t. ex. "Kan man snottra på vintern?" På vilket man ju måste svara: "Ja". Men det gav inte någon lösning, så det blir att fortsätta frågandet. Man får svara med "Ja", "Nej", "Ibland" o. d. — Vi får hoppas att den utvalde i det här fallet kommer fram till en fråga "om man snottrar på musikinstrument", vilket kanske ger lösningen.

ORDSAMMANSÄTTNING. Du börjar med att kasta en näsduk e. d. till någon i kretsen och ropar t. ex. "Fågel". Mot-tagaren skall omedelbart svara med ett annat ord, som kan sammansättas med ditt ord, t. ex. "holk". Nu kastas näsduken vidare till någon annan och den som kastar säger ett nytt ord, som skall sammansättas. — Man kan även komma överens om ett tredelat ord, varvid den tredje svararen får lägga till ett "s" på andra ordet om det behövs. I det här fallet blir det alltså t. ex. "Fågel-holks-frö". Den som inte kan hitta på ord får sätta pant eller stå över till nästa lek.

God Jul å ha så kul!

Farbror Gösta

En rolig historia

Carl O. Petersen var en av den berömda tyska skämttidningen *Simplicissimus* mest kända tecknare. Hans hustru, som ännu är verksam som utlandskorrespondent, gästade för en tid sedan Gustavsberg, vilket hon tyckte var en upplevelse. Desslikes ansåg hon att Gustavsbergaren var en trevlig tidning. Häromdagen fick vi mottaga ovanstående roliga teckning vars original finns i Nationalmuseum, med välvilligt löfte att reproducera. Tack för det, fru Elly Petersen!

FRITT FORUM

Ungdomen kommer närmare!

I "Gustavsbergaren" för fyra år sedan framförde jag en del synpunkter för diskussion under rubriken "Ungdomen kommer". Jag erinrade om att vi har att vänta en ökning av ungdomskullarna på 60-talet, samtidigt som det sker en hopkrympning av arbetskraften i "de bästa åren" och en stark ökning av skaran gustavsbergare över de 50. Jag sökte hävda att vi både hade behov och chans att fylla ut luckorna genom att förbereda ett gott mottagande av den ungdom som kommer. Jag ansåg att om vi t. ex. siktade på ett stort fång på hemmaplan för vår blivande verkstadsskola, så skulle vi vinna kandidater både som medarbetare i porslinsproduktionen och som ämnen till andra specialarbetare, försäljare, kontorister och arbetsledare.

Jag har en känsla av att jag talat för döva öron.

För någon tid sen tog jag upp frågan på nytt i en liten diskussion och fick bekräftat att man inte tar den på allvar — man vill liksom inte engagera sig i ett till synes avlägset bryderi. Mina farhågor att vi kanske rent av blir utan, då våra ungdomar nödgas "gå över ån efter vatten", viftades bort med ett "nog får vi folk till den här industrin".

Om vi ser på ungdomskullarnas läge i befolkningspyramiden för hela landet, så kan vi konstatera att vi på 60-talet har 200.000 ungdomar mer än nu. Man har vidare räknat ut att industrin blir 60.000 arbetare kortare i de åldrar där man måste ha yrkeskunnigt folk, instruktörer och arbetsledare, alltså i åldrarna 25—40 år.

Även för Gustavsberg finns en prognos, gjord av Per Holm, och har jag tolkat den rätt — och den var väl avsedd att tolkas — så skulle vi härute om tio år få vår ungdomsgrupp ökad med några hundra, och de medelålders minskade med drygt samma antal. Till bilden hör också att vi gustavsbergare som börjar närma oss pensionsåldern blir många hundra fler än nu.

Vår ungdom av i dag är som alla andra generationers hällen för att vara bortskämda "problembar", men har inte desto mindre en ambition och framåtvilja som är beundransvärd. När de kommer ut på arbetsmarknaden eller vill söka sig vidare i studier, möter de emellertid otillräckliga anordningar i samhället

och särskilt då på utbildningssidan. Skulle man våga snegla åt gymnasierna, så vet man att om 10 år skulle behövas dubbelt så många elevplatser som nu. Detta går helt enkelt inte att klara! Till yrkesskolorna i landet sökte sig förra året 60.000 ungdomar — men endast hälften kunde beredas plats!

Man sätter nu sitt hopp till att näringslivet ska ta initiativ och medverka i yrkesutbildningen. Många industrier har också gjort det. För vår del har vi startat en verkstadsskola. Men det räcker inte! Anser vi oss ha behov av yrkeskunniga och intresserade medarbetare på olika områden — så måste vi satsa mer på den fronten. Jag tror vi har råd, därför att det är nödvändigt. Vi har förresten möjligheter att få statsbidrag. Men vi är sent ute.

Vår verkstadsskola borde bli en av de viktigaste institutionerna inom företaget, en mottagnings- och utbildningscentral för alla unga medarbetare. Den är avsedd att ge arbetskraft för det egna företagets produktion, och den utgör inte endast porslin. Vi har behov och möjligheter att genom verkstadsskolan visa fram till en stor skala av arbetsmöjligheter och till kompletterande utbildning.

Gå vi utanför fabriken är jag nog optimistisk att tro att vi skulle kunna bereda många fler av våra ungdomar jobb i vårt eget samhälle — i stället för att Stockholm ska ta dem. Vid nödgas i det senare fallet bygga fler bostäder för att få folk i det långa loppet — och vi går miste om den bruks- och familjesamhörighet som gjort Gustavsberg till ett trivselsamhälle. Jag är inte så överens med dem som vill göra Gustavsberg till en sovförort till Stockholm och tror inte att de ha de rätta och naturliga perspektiven.

Underlåter vi att planera för den ungdom som är i antågande i stora skaror, kanske vi också får ett missanpass-

ningsproblem på halsen eller en sysselsättningskris för vår ungdom, som väl inte kan ta sådana proportioner som min årsklass upplevde på 20- och 30-talet, men som kan vara allvarlig nog. Konkurrenten om arbetstillfällena kommer nämligen också att skärpas. I Arbetskraftsutredningens betänkande pekar man på behov av stora grupper välutbildad personal inom undervisningen, hälsovården och socialvården. Den ökade fritiden kommer säkert också att ge stark efterfrågan på folk till service-näringsarna.

Vår ungdom kommer med all säkerhet att få lära känna automationen — eller om man så vill en högre mekanisering. En del yrken kommer därvid att försvinna, andra kommer som förutsätter omskolning och speciella kunskaper — ja hela yrkesbegreppet kanske får en helt ny innebörd. Till allt detta få vi räkna med att kadrerna av lärare, instruktörer, arbetsledare m. fl. måste stärkas. Vi har en möjlighet att för sådana uppdrag rekrytera folk från de äldre årgångarna — men då måste vi även där redan nu sikta på en utbildning. Att plocka fram dyrbara provisorier först när problemen står mitt framför näsan på oss, eller att söka anpassa oss efter kraven då tiden kommer, vittnar inte om framsynthet. Vi får komma ihåg att tiden accelerar snabbt nu!

Vad yrkesutbildningen beträffar behöver vi tänka om och klargöra för oss mål och medel. En yrkesman i framtiden måste vara en god manuell arbetare, men också en samhällsorienterad människa. Vi behöver inte orda om drömyrken — där är arbetschanserna relativt små. Det är inte heller så mycket fråga om att leta fram de särskilda begåvningarna, deras chanser äro redan nu väl tillgodosedda och de tar sig fram av egen drift. Men det finns så många andra möjligheter, även om de kräver vissa förutsättningar och utbildning. Vi kan inte heller hålla på med att leka yrkesskola längre, där "utbildningen" har hobbykaraktär.

Spörsmalet kring "Ungdomen kommer närmare" gäller inte bara företaget på platsen, utan också skolan och kommunen. Det fordras därvid samarbete och samtankande av alla ansvariga i samhället.

Jag har på känn att en och annan fortfarande rycker på axlarna åt mina synpunkter. Det är ju inte något bevis för att jag gjort något felslut. Nej, skriv i stället ned Din uppfattning under Fritt Forum — så att problemet äntligen kommer under debatt!

Nils Ferlin

Gösta Dahlberg

"Kanhända bara för det . . ."

*Vad allt som är tafatt är vackert
— i liv och dikt.*

*Det är något billigt med allt
som har "tillförsikt".*

*Som triumferar och påstår
— Vad påstår jag?*

*Det kommer du inte ihåg
tills i morgon dag.*

*Men allt som trevade tafatt
det minns du väl.*

*Det är som det ensamt ägde
ett liv, en själ.*

Vårt eget ansvar

Vi är sällan riktigt tillfreds, som väl är. Det finns alltid anledningar till missnöje. Och det finns en allmän benägenhet att söka missnöjets orsaker utanför oss själva. Kanske skyller vi på samhället eller miljön och tidsandan, vilka ofta får tjäna som strykpojkar. Men vem bär ytterst ansvar för dessa faktorer och inflytelser? Kan vi själva svära oss alldeles fria?

Visst har samhällets utformning och åtgärder mycket att betyda. Men samhället — det är vi. Den egna miljön betyder mycket för vår hållning och vårt öde. Det inser vi. Men vet vi också att vi själva bidrar till att påverka andan och miljön i vår krets? Här beror mycket på vårt eget sätt att vara, våra tankar och handlingar.

Vi känner oss kanske tämligen duktiga, var och en inom sitt område. En lagom portion självkänsla är en förträfflig sak. Men denna sunda och nyttiga känsla bör mana oss att besinna det egna ansvaret för atmosfären i omgivningen.

Den materiella tryggheten betyder mycket, inte tu tal om den saken. Men själva andan inom en grupp eller gemenskap är det allra viktigaste för vår trivsel och tillfredsställelse. Och andan bestämmas av allas våra inflytelser. Är det något i tonen och andan som inte tilltalar oss, kan vi lämpligen fråga: Vad kan det bero på — och vad kan jag göra åt den saken?

Det är ingen konst att finna fel och sjunga klagovisor. Allt är inte väl beställt. Mycket kunde och borde vara anorlunda. Det är lätt att konstatera. Det är svårare att komma åt missnöjets orsaker och få bukt med dem. Här kan vi dock säkert uträtta något, om bara viljan är god och om vi gör vårt bästa. Rejåla och förnuftiga insatser har alltid sitt värde, och de ger förr eller senare resultat.

En del olust beror på sådana ting, över vilka vi tycker oss ha ganska ringa inflytande. Vi känner oss små och maktlösa i de stora världspolitiska sammanhangen. Men även där kan vår vakenhet, insikt och aktivitet ha sin betydelse. Vi kan i någon mån påverka opinionen och vidga möjligheterna till avspänning och samförstånd.

I våra trängre kretsar — inom hemmet och familjen, arbetsplatsen, umgänget och kamratlivet, föreningarna och samhällslivet — kan våra små bemödanden få stora verkningar. De kan i varje fall sätta sin prägel på vår egen person och miljö, och genom oss går så impulserna och inflytelserna vidare.

Vi känner vår begränsning. Mången tvivlar tyvärr på sina möjligheter att uträtta något. Vi kan dock undanröja en del missnöjesorsaker, om vi bara vill och om vi värmer upp andra för samma sak. Huvudsaken är att vi känner vårt personliga ansvar och att vi inser vad den egna insatsen betyder. Den kan innebära en knuff i rätt riktning, mot en bättre sakernas ordning, och därmed mot en högre grad av trivsel och glädje. Och det är vackert så.

V. J.

Fram för trivselkvällar!

När vi nu fått en acceptabel samlingslokal i Bergasalen förvånar det en att den kan stå outnyttjad lördagar och söndagar. Finns det då ingen lust och organisationsförmåga kvar i föreningarna? Nog bör en trivselkväll gå ihop ekonomiskt. Jag skulle vilja ge ett tips: sätt igång och ordna en Gustavsbergskväll en gång eller två i månaden — för unga och gamla, familjer och gustavsbergare över lag, där vi får sjunga gemensamt, dricka kaffe, lyssna till lokala förmågor och delta i "Tjugo frågor" eller liknande sällskapslekar. Vi kanske också kan dansa några varv. — Jag tror att en sådan kväll skulle bli populär och givande och att vi alla i Gustavsberg skulle komma varandra närmare. Denna Gustavsbergskväll kunde vara "konfessionslös", jag menar utan annan avsikt än att vi ska ha trivsamt. Givetvis skulle fordran vara att man uppträder hyfsat. Den skulle inte ha karaktär av "personalfest" eller gruppmöte — glädjen skulle vara naturlig, hjärtlig och anspråkslös. I min fantasi ser jag den organiserad ungefär som en kombination av Radions trivselprogram, något renodlat med tips från Knutssons, Hilding Petterssons och Egon Kerrmans tillställningar. —

En som vill ut.

Fult porslin

Herr Red.

Jag var på GIF:s 50-årsfest. Trevligt, men det porslin som Vårdshuset serverade sin goda mat på var nött och fult. Det gjorde inget gott intryck för att vara i ett porslinssamhälle!

Våra skolbarn undfägnas också med glasyspräckta fat och skamfilade muggar under måltiderna.

Låt oss göra en insamling till nytt porslin för Vårdshuset, så vi slipper skämmas.

GLR.

Skall information ersätta diskussion?

När man vet hur slentrianmässiga de flesta av våra sammanträden i föreningar, kommittéer och nämnder är, då grips man mången gång av lust att revolvera. Här väcks en fråga och omedelbart kommer det allena saliggörande svaret från den duktiga styrelsen, den duktiga ordf. eller den allvetande experten. Skulle det vara så att någon trots sakkunskapen fortfarande inte känner sig nöjd eller inte riktigt förstår något i frågan eller svaret, så händer det att denna någon kan bli riktigt illa åtgången. Sedan blir han i allmänhet försiktigare och 'hummar' med och låtsar sig förstå och allt är frid och fröjd. D. v. s. tills det kommer en dag då ingen längre är intresserad av att statera i enmans- eller i bästa fall tvåmansteatern längre. Det är därför anmärkningsvärt att gjutareförbundets förre ordf. Sven Ekström nu menar att företagsnämndsledamöterna t. ex. länge nog suttit på skolbänken. De bör nu kunna vara mogna för aktivt medansvar i företagets skötsel, anser han. Kanske har han rätt men nog tyckes det sign. som om denna 'mogenhet' skulle visat sig på sammanträdena i form av ökad 'undersökningsvilja'. D. v. s. en livligare diskussion om företagsfrågor eller åtminstone en ökad produktion av problemställningen. Nu tror sign. i stället att det är tid att bryta 'föreläsningsverksamheten' på sammanträdena och aktivisera åhörarnas egna förutsättningar att bedöma de frågor det här gäller. Här är det inte meningen att propagera för den ohämmade prat-samhet om vilken Anna Maria Lenngren skriver:

Den talegåva Lukas har — av mången hölls för stor och rar man tror, att ingen kan i konsten högre stiga.

Men sakens art jag bättre vet, ty all hans tungas färdighet är blott en oförmögenhet att kunna tiga.

Men däremot borde det ligga intresse i att stimulera 'lekmännens' lust att själva undersöka en fråga eller ett problem i stället för att göra tvärtom — överlåta både sin själ och kropp åt experterna, vars kapacitet i dessa frågor nog kan vara åtskilligt övervärderad.

"Praterleben"

Födda:

Den 13 sept. Lena Margaretha, d. t. Werner Eickele och h. h. Ulla Greta f. Johansson.

Den 21 sept. En dotter, t. Sven Oscar Wadström och h. h. Elna Linnéa f. Jansson.

Den 22 sept. Bror Willy Olavi, s. t. Bror Fredy Magnusson och h. h. Tyyne Elisabeth f. Heikkinen.

Den 7 okt. En dotter, t. Lars Erik Gunnar Nilsson och h. h. Birgit Maria f. Näslund.

Den 9 okt. Ingegerd Annette, d. t. Erik Lennart Hagelin och h. h. Astrid Ingegärd f. Neuman.

Den 11 okt. En son, t. Gian Luigi Marian och h. h. Siv Inga Linnéa f. Gustavsson.

Den 13 okt. Hans Bertil, s. t. Hans Eric Hagberg och h. h. Siv Irene Matilda f. Pihl.

Den 16 okt. Leif Peter, s. t. Enar Oskar Arne Lindman och h. h. Dagmar Vilhelmina f. Hedberg.

Den 17 okt. Ulla Irmeli, d. t. Knut Sören Rolf och h. h. Liisa Inkeri f. Alanko.

Den 23 okt. En dotter t. Guiseppe Bonini och h. h. Orsola f. Brognoli.

Den 17 nov. En dotter t. Bror Edvin Sandqvist och h. h. Sonja Inga Viktoria f. Karlsson.

Vigda:

Den 29 sept. Nyman, Sven Erik och Sonja Margareta Petersson.

Den 29 sept. Edling, Bernt Olof och Elsy Margareta Olsson.

Den 20 okt. Ohlin, Carl Folke och Julia Irene Johansson.

Den 3 nov. Olsson, Stig Nils Erik och Gullan Berit Stenström.

Döda:

Den 26 sept. Änkefru Amanda Augusta Sjökvist f. Franzén, Bergsg. 1 B, 81 år.

Den 6 okt. Änkefru Emma Kristina Elmqvist f. Engström, Mörttnäs 1: 423, 74 år.

Den 20 okt. Vaktmäst. Karl Oscar Olofsson, Höjden, 66 år.

Den 23 okt. Änkefru Ester Maria Palmqvist f. Andersson, Alderdomsh., 75 år.

Den 31 okt. Änkefru Anna Karlsson f. Hedberg, Mariag. 5, 75 år.

Den 13 nov. Fru Lydia Andersson, f. Andersson, h. t. f. ugnsarb. Karl Sigfrid Andersson, Mariag. 7, 74 år.

Den 19 nov. Änkefru Elsa Augusta Ekberg f. Pettersson, Haga, 75 år.

PREDIKOTURER:

JULDAGEN kl. 7 julotta:

Kyrkoherde Hallin, Kören.

Kollekt för Ungern.

ANNANDAG JUL kl. 11 högmässa:

Pastor Wilson.

SOND. e. JUL kl. 11 högmässa:

Kyrkoherde Hallin.

NYÅRS DAGEN kl. 11 högmässa:

Kyrkoherde Hallin.

TRETTONDAG JUL kl. 11 högmässa:

Kyrkoherde Hallin.

GOD JUL 1956!

Varje sön- och helgdag firas högmässa i Gustavsbergs församling. Besöksfrekvensen är förhållandevis låg även om på sista tiden någon ökning kunnat förmärkas. Kanske har "reklamerna" i de stora tidningarna givit resultat. Varför går man då inte till kyrkan? Många säger att högmässan är tråkig. Predikan är trist och psalmerna är sömngivande. Kanske och kanske inte. Om vi skulle försöka sätta oss in i vad högmässan vill ge, kan vi gå tillbaka långt i tiden. Under 1600-talet skulle man helt enkelt gå i högmässan. Det var då det. Då gick det inte att skolka. Man var tvungen. Kyrkan ville då som nu samla *alla*. Ingen undantagen. Allt tal om kyrkans skiljande från staten, hur förutsättningslöst detta skiljande än skall behandlas av de förenade stats- och konstitutionsutskotten i riksdagen, kan inte ge något resultat *andligt*. Jag känner Gustavsbergsborna ganska bra vid detta laget. Jag vet, att de är hyggliga, lojala medborgare, och jag vet, att de som alla människor längtar efter något *annat*. Den inre oron är hos dem inte nersövd. Den kan inte stillas av att man tjänar så mycket pengar som möjligt. Eller har bekväma bostäder. Allt detta är *utmärkt*. Men, handen på hjärtat: Är ändå inte, som Mästaren talar om i sin Bergspredikan, de andliga värdena så betydelsefulla, att vi inte kan undvara dem. Överallt där Guds ord predikas *vill* man något. Man vill *hjälpa*. När Ungern måste få hjälp, så sändes från prästgården i Gustavsberg icke mindre än 1.400 kg kläder och skor, insamlade i Gustavsberg. Varför? För att *hjälpa*. Till något annat och bättre *än förut*. Man längtar till något annat och bättre.

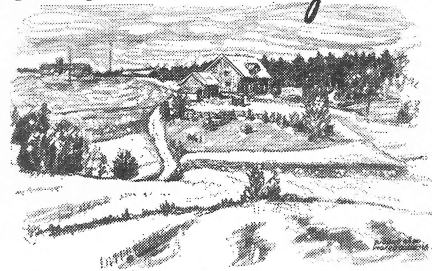
Julen står för dörren. Varje högmässa hör vi: "Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett gott behag." Varför? För att erinra om Jesu födelse. När julen kommer, då vill vi ha frid, ljus, värme. Den *sanna vännen* kommer inifrån oss.

En god jul önskas Gustavsbergs församling, och välkomna till högmässan!

Olle Hallin

Från Ingarö

Folkpensionärsföreningen hade möte den 14 okt. i Pilhamns skola. 6 nya medlemmar invaldes. Ingarö lottakär stod för värdskapet och det blev kaffe med dopp till dragspelsmusik av David Hjerpe.

Syföreningen Enkronan inbjöd söndagen den 18 nov. ingaröbor över 60 år till sedvanlig Ingaröträff, denna gång förlagd till Hemvärnsgården. Den var i och för sig en sevärdhet för de hundra Ingaröbor som bänkade sig vid dukade kaffebord. Ordf. fru Anna Eklund hälsade välkommen och så fick gästerna njuta av musik och körsång av Ingarö-Värmdö Hembygdskör under ledning av musikdirektör Hjalmar Torell från Strömma. Dessutom ledde fotograf Hil-ding Ohlson allsång och berättade historier och fru Alva Wahlström sjöng en visa tillägnad Enkronan. Sammankomsten avslutades med dans. — Syföreningen Enkronan som arbetar för Ingaröbornas bästa och för att någon gång ge en hjälpende hand åt långvarigt sjuka har till kommunalnämnden överlämnat 8.000 kr som grundplåt till en kommunal tvättstuga på Ingarö.

Folkpensionärsföreningens styrelse har bett oss att genom Gustavsbergaren frambära ett varmt tack till organisationer och enskilda som visat intresse och hjälpsamhet till nytta och glädje för Ingarös gamla.

God Jul och Gott Nytt År!

S. L.

Tack!

För varmt deltagande och vänlig uppvaktning vid vår faders, Karl Olofsson, bortgång och jordfästning, ber vi att till arbetsledning, arbetskamrater och vänner få frambära vårt innerliga tack.

Hans och Rune Olofsson

Mitt varma tack till fabriksledning, baptistförsamling, grannar och vänner för allt deltagande vid min moder Anna Karlssons bortgång och jordfästning.

Svea Karlsson

"Enkronan", Ingarö hade vid sin sammankomst i november ett uppskattat sånginslag med Alva Wahlström som skald. Där tackade hon alla goda givare, Hemvärnet m. fl. och talade om att man nu arbetar för att få ihop till en tvättstuga. Vi sazar några verser ur kvädet, som sjöngs på mel. "Luffarvisa".

Runt Ingarö vi farit,
ja överallt vi varit
och hämtat glada gäster
till våran lilla fest.
Vi Enkrontanter buga
för herrarna med fruga
å bjur er var välkommen
vår högt ärade gäst.
För här ska bli musik o sång
till kaffe, dopp, nu dagen lång,
å blomsterkvastar stora fång,
ja! Roligt ska vi ha.
Fiol och dragspel en kvartett,
som spelar polskor, vals i ett,
allt detta gör ju livet lätt
så hoppas allt blir bra.

Till Hemvärnsgården nya
vi nog bör sy en rya,
att skänka chefen Wiberg,
som gav oss löfte stort,
att hyra få lokalen
till den här stora balen,
det kostar ej ett öre,
tack vare allt vi gjort.
För Wiberg tänkte nog som så:
Ha trevligt där ni flickor små.
Jag värvar lottor, passa på,
men hej va han bedrar,
Vi stannar kvar i alla dar
i den föreningen vi har,
och syr å syr, å spar å spar,
till dess vi målet nå.

Vårt mål det är en stuga,
där varje liten fruga
sin tvätt kan centrifuga
med hjälp av en maskin.
I vinterdagar kalla,
då snön har börjat falla,
placerar vi oss alla
i tvättstugan så fin.
Om Ni vill göra ett besök,
vi underlätta till Ert stök.
Låt byggrytan gå upp i rök,
å låt oss stå till tjänst.
Om korgen din är stor å tung,
om du är gammal eller ung,
går tvätten undan med ett svung,
Du arbetar med spänst.

Några bilder från Enkronans fest i hemvärnsgården.

Syöreningen Enkronan.
Fiskare Bergman & Co spelar låtar.
Pensionärerna vid kaffebordet.
Hembygdsören med Hjalmar Torell.

Från Värmdö

Bara

Bara ett vänligt leende,
en hälsning, varm och god,
kan vara nog att skänka
en livstrött levnadsmod.

Denna lilla vers ingår i prostens Nils Bolanders dikt "Bara" och omkring detta tema samlades den för sina humanitära hjälpåtgärder, numera välkända arbetskretsen "Den Goda Viljan" torsdagen den 16/8 i Värmdö Bygdegård.

Den i verksamheten alltjämt med stort nit arbetande, Fru Lisa Larsson Hemmestavik, hälsade de närvarande hjärtligt välkomna och omtalade att alla som kommit i beröring med arbetskretsen och dess verksamhet bland invaliderade människor, givit dem sitt erkännande och stöd genom gåvor av olika slag.

Värmdökomministern Ahlberg talade inspirerande och medryckande och tjänstgjorde sedermera med bravur såsom auktionsropare. Tack vare hans insats och de närvarandes välvilja inbringade auktionen Kr. 2.229.80. Samtidigt härmed ber arbetskretsen få uttala sitt varmaste tack till Gustavsbergs Fabriker, Gustavsbergs Konsum och till alla privata givare för storslagna gåvor.

När detta läses är vi redan inne i Juletid, och nu går på nytt i likhet med i fjol de idoga damerna i arbetskretsen, med en enda önskan att få sprida julglädje genom gåvor till olika sjuka inom i första hand Värmdö och Gustavsbergs kommuner.

Under förhoppning att det skall lända mottagarna till uppmuntran och glädje meddelas att arbetskretsen fortsätter sin verksamhet under välvillig kontroll av polisman Ulfshammar, Hemmestavik och att nya medarbetare är välkomna. Även gåvor emottagas med tacksamhet. Upplysning erhålles å tel. 0766/20245 eller 0766/20234. Hit kan också anmälas fall av invaliditet som måhända för oss är okända.

Världens Frälsare, vars födelsehögtid vi nu gå att på nytt fira, skall med sina välsignelser löna Eder alla som deltagit i arbetet. Arbetskretsen Den Goda Viljan önskar att vi alla skall få uppleva en riktig God Jul och Ett Gott Nytt År.

Ernst Nyberg

Prenumerera i god tid på Gustavsbergarens Jubileumsårgång 1957!

Konsumspalten

Det lackar mot jul och det förestår jättiga dagar för husmödrarna. Det blir uppsittarkvällar och ibland halva nätter för att man på ett värdigt sätt skall kunna fira den stora helgen. Förberedelserna för att de traditionsenliga varorna till julbordet skall finnas, samt att julklappsproblemen skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt, äro klara från vår sida. Alla är ni därför hjärtligt välkomna till våra butiker. Vad vi kunna se, så kommer det att finnas rikligt med varor av olika slag. Det kommer säkerligen att finnas både kaffe och risgryn, trots att dessa varor några dagar i mitten av november såldes mer än normalt. Man kan t. o. m. tänka sig att risgrynen blir billigare.

På tal om priser så kan det vara av intresse att notera några siffror ur Socialstyrelsens prisindex (där 1949 är lika med 100). Det framgår att livsmedel under 1955 steg från 137 i januari till 152 i december. Ser vi på innevarande år, så gick index ned en enhet i januari, nådde toppen 156 i juni månad, för att i september gå ned till 153. För beklädnad har indexsiffran varit omkring 120 båda åren 1955—56.

Genom våra butiker har det hämtats större kvantiteter varor än föregående år, men en del av ökningen i kronor ligger givetvis i ändrade priser på livsmedel. Vi har ju fått en ny butik i Lugnet samt större utrymmen genom tillbyggnader vid Villagatan och Hästhagen. När dessa rader når läsaren, har Hästhagsborna hämtat mycket varor från sin utbyggda och nyinredda butik, som vi tycker blev trivsamt.

Under hösten har 18 av föreningens anställda haft gemensamma träffar, där man bl. a. behandlat "Vårt vänliga konsum — i den goda kundbetjäningens tecken", försäljnings- och varufrågor samt den egna utbildningen. Våra träffar för husmödrarna synes ha uppskattats mycket och även resulterat i att några studiegrupper i ämnet "Vi köper kött" bildats. Några grupper studerar "Vart tar pengarna vägen", och en har tagit "Nationalekonomi".

Kjell Ericsson, som varit anställd som assistent i vår förening sex år och då bl. a. sysslat med personal-, upplysnings-, propaganda- och butiksfrågor, har erhållit plats i Konsum

Ringens Motala. Vi tackar för hans arbete och önskar god fortsättning på den nya platsen. Vi har ett antal sökande, som är intresserade av att taga upp Ericssons mantel, men när detta skrives är ingen utsedd.

Det sedvanliga höstmötet med föreningens fullmäktige har hållits på Folkan. Där talade förre Folksamchefen Karl Eriksson om den första generationen. K. (som han i allmänhet kallas) är en inspirerande talare, och han gav oss mer eller mindre yngre många intressanta informationer om den tiden, som äro värda att minnas. Vid samma tillfälle visades en vacker färgfilm om Carl Milles och hans verk. Informationer lämnades om vår förening och dess verksamhet, och så drack vi givetvis gott cirkelkaffe.

En stor nyhet sedan början av december månad är att Tidningen Vi kommit med tryck i fyra färger. Tidningen började som kooperativt medlemsblad en gång i tiden. Sedan dess har den vuxit på alla ledder och är i dag landets största djuptryckstidning och ett första rangens kulturorgan. I sitt program skriver tidningen bl. a. Vi tror att vi alla kan vara varandra till hjälp. Vi tror på samarbete mellan länder, folkgrupper och individer. Vi tror inte på förmyndarskap och tvång." Föreningen lämnar subvention så att priset för denna förnämliga tidning rör sig endast om några ören i veckan. Vi förvänta att upplagan, som för vår förening rör sig om något över 1.000 exemplar, kommer att öka under kommande år.

EN LÅNG OCH GLAD JUL är devisen på rörelsens julreklam i år, EN GLAD JUL önskar vi er allesamman.

G. M—n.

En lång
glad
jul

konsum/kooperativa

Farsta Trädgård

Affären vid blå fabriksporten hålles öppen varje dag och inför julhelgen på följande tider:

Lördagen den 22 dec. kl. 9.00—14.00

Söndagen den 23 dec. kl. 9.00—11.00; 13.00—15.00

Julafton den 24 dec. kl. 9.00—13.00

Ärade kunder uppmanas att i god tid beställa de blommor som skola skickas som julhälsning. För övrigt hoppas vi att genom riklig tillgång kunna tillhandahålla blommor i affären till jul utan beställning i förväg.

Vi ha öppet söndagen den 23 dec. för att bättre kunna fördela försäljningen.

God Jul och Gott Nytt År!

Det finns många tecken på

att vi försöker höja vår personliga standard alltför snabbt. Resurserna i form av vår löpande produktion räcker inte till för att täcka alla anspråk, varför det uppstår ett importöverskott, som måste betalas med minskad valutareserv. Vi får jämsides härmed också större risker för prisstegringar än vad vi eljest skulle ha fått. Avvägningen mellan konsumtion och investering, dvs. mellan konsumtion i dag och konsumtion i framtiden, blir inte heller sådan den bör vara för att göra den ekonomiska utvecklingen så snabb och så balanserad som möjligt. Möjligheterna till bättre försörjning för alla står i direkt samband med den ekonomiska framstegstakten i vårt samhälle.

Därför måste vi — i eget självklart intresse — hushålla bättre, spara mer för framtiden och inte lättsinnigt tro att "allt ordnar sig nog".

Det är framtiden det gäller och framtiden är alltid oviss. Även om man kan peka på hygglig utveckling i förfluten tid, är detta intet bevis för att utvecklingen i framtiden också skall bli tillfredsställande. Inte heller räcker det att peka på tekniska nyheter och revolutionerande upptäckter inom vetenskapens olika fält. Allt detta nya — atomenergi, biokemiska rön, servoteknik med dess möjligheter till långtgående automation — som vi fått i våra händer, måste ekonomiskt utnyttjas. Redan detta kräver stora ansträngningar och uppoffringar från oss alla.

De nya stora reformer, som nu är föremål för diskussion, nämligen arbetstidsförkortning och tjänstepensionering, måste också ha sitt fasta underlag i produktionshänseende, vilket nödvändiggör en hög investeringsnivå. Investeringsbehoven aktualiseras också av vår befolkningsutveckling, som inom en relativt nära framtid kommer att innebära öka- de krav på de arbetsföra åldrarna.

Det finns bara ett som är visst — i intet folkhushåll får man något gratis. Den mänskliga hushållningen kräver insatser och ständigt nya insatser för att framsteg skall vinnas.

Därför blir slutsatsen i den beskrivning av vårt folkhushåll som redovisats på de föregående sidorna, främst

en uppmaning till alla i vårt folkhushåll engagerade oavsett om de är löntagare eller företagare, oavsett om det gäller privata eller statliga och kommunala företag, förvaltning eller annan ekonomisk verksamhet:

Utnyttja alla produktionsresurser. Hushålla bättre med resurserna. Spara mer . . . hur litet som än sparas mer, är det just detta lilla mer som måste till, för att vi ska kunna . . . Investera mer, vilket är en given förutsättning för att försörjningsmöjligheterna för alla ska kunna ökas så som vi alla hoppas samtidigt som lättnader kan genomföras för företagare och andra.

(Slutord i Ekonomisk Informations Rapport 1956)

*

Samhällsintresset

bjuder, att *alla* synpunkter kommer fram i debatten. Ingen opinion får förkvävas eller skjutas åt sidan, förhånas eller diskvalificeras. Just därför att avvägningarna är så svåra, besluten så betydelsefulla, är ett allmänt engagemang så viktigt. Allmänheten skall upplysas, inte despotiseras. Alla har något att lära, och ingen har monopol på sanningen. De tekniska misstagen görs av teknikerna och inte av den "oupplysta" allmänheten, ehuru den senare får betala kalaset. Men den får också njuta frukterna av teknikernas insatser, när dessa — såsom regel — är riktiga.

Vad man kan klaga över är inte, att "skönandar" lägger sig i för mycket, utan snarare att esteter och allmänheten lägger sig i för litet, och ofta engagerar sig för sent, när tiden inte längre medger hänsyn.

Vad som behövs är en levande opinion i alla dessa så betydelsefulla samhällsfrågor, ett växelspel mellan politiker, tekniker, esteter, allmänhet. Debatt, motsättningar, engagemang blott befruktar. För den som står mitt uppe i ett hetsat dagligt skapande ter sig många gånger dylika inblandningar som "obehöriga", men i verkligheten är det av omistligt värde, en grundläggande tillgång i omgestaltningen av stad och stat, att debatten om form och innehåll icke slappnar. Endast om alla har en känsla av att förstå vad som sker, om de får höra argumenten, och själva bli hörda och accepterade som opinion, om de "får vara med", så förankras samhällsbyggandet hos medborgarna och skapas det verkliga förtroendet för myn-

digheterna. Denna syn på samhällsarbete innebär naturligtvis också att den stora del av allmänheten, som representeras av de mera nytto bundna vardagsmänniskorna, av bilisterna, fotgängarna, "skattebetalarna" etc. även skall komma till tals i opinionsbildningen. Alla har rätt att få komma till tals, att låta sin stämma bli hörd. "Ur diskussionen stiger ljuset."

Sedan och slutligen är det de folkvalda som utan tvekan med beslutsamhet och kraft får träffa avgöranden och skapa den nya verkligheten.

Hjalmar Mehr
i "Vi"

*

"Du må ikke sitte trygt i ditt hjem og si: Det är sørgelig, stakkars dem! Du må ikke tåle så innerlig vel den urett som ikke rammer dig selv! Jeg roper med siste pust av min stemme:

Du har ikke lov til å gå der og glemme!"

A. Kielland 1945

*

Deras brott var en lidelsefylld tro på friheten. Utanför står en västerländsk värld i vanmakt, maktlös därför att ett ingripande måhända skulle tända en världsbrand. Ungern är offret för världsfreden. Tills vidare återstår för de fria folken endast att fullgöra en enkel plikt: att ge humanitär hjälp och att ta emot ungerska flyktingar på ett värdigt sätt, inte spärra in dem till en tröstlös tillvaro i baracker och läger som tyvärr så ofta skett, utan ta emot dem med öppna armar och sann generositet. Vi hoppas att det välmående svenska folket ska gå i spetsen, när det gäller att ge ohyggligt provade människor bistånd.

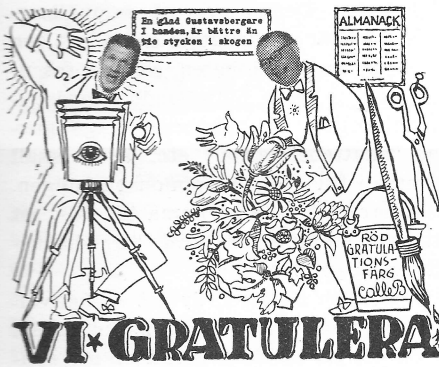
Vi 1956

*

Vår samhällsform är sådan, att vi har svårt att skydda oss mot förrädare. Så mycket större lit måste vi sätta till den enskilde medborgarens vaksamhet.

Vi bör göra upp med den godtrogenhet, som underlättar kommunistiskt spionage. Den skärpta vaksamheten måste sättas in på varje arbetsplats. Särskilt vid försvar, civilförsvar och kommunikationer bör alla vara på sin vakt. Stora materiella och mänskliga värden står på spel. Det är missriktad solidaritet, därast vi skulle hålla dem om ryggen, som utlämnar för vårt lands bestånd avgörande hemligheter till främmande makt.

Försvarsminister Torsten Nilsson, 1952

Gunnar Mattson 50 år

Vår affärschef för Konsum Gustavsberg, Gunnar Mattson, tar den 9/1—57 steget in i 50-åringarnas led. Född i Emmaboda med en smältnings alla goda egenskaper och energi, började Gunnar efter slutad skolgång sitt första jobb som tidningspojke på Emmabodaexpressen. Gunnar förstod redan då vad reklam i affärslivet betyder och erbjöd massor av goda nyheter till lågt pris åt läsarna. Emmabodaexpressen gick inte fort, och gjorde långa uppehåll vid stationerna. Det lär vara under ett sådant uppehåll i Emmaboda 1921 som Gunnar sprang till Konsum och sökte jobb som biträde, och fick naturligtvis jobbet. Där stannade han till 1928, tog sedan plats i Växjö som butiksföreståndare i Konsum. Efter tre år var han klar för sin första affärschefsplats. Det blev Broby handelsförening som fick glädjen att anställa honom. Gunnars inspirerande berättelser om denna tid skulle varit roligt att återge, men det skulle nog föra oss för långt.

År 1935 bröt Gunnar upp från Broby och anställdes som försäljare på KF:s försäljningskontor i Malmö. Det var säkert svårt för Gunnar att sitta fastkedjad vid en telefonlur dag ut, dag in. Det blev heller inte längre än till 1937, ty då anställdes han på KF:s revisionsavdelning, arbetade som revisorsaspirant

Tack!

Ett varmt tack till fabriksledningen, arbetskamrater och vänner för vänlig hägkomst på min 70-årsdag.

Adolf Pettersson

För all uppvaktning på min 50-årsdag ber jag att få hjärtligt tacka.

Valdemar Mattsman

Ett hjärtligt tack till släkt, vänner, fabriksledning och arbetskamrater för all uppvaktning på min 50-årsdag.

Gunnar Österberg

Mitt hjärtliga tack till arbetsledning, kamrater, grannar, släkt och alla övriga människor som uppvaktade mig på 60-årsdagen!

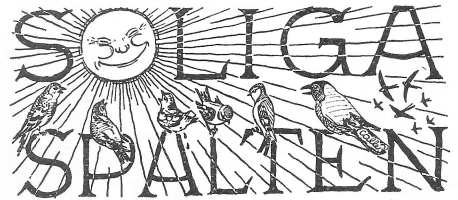
Karin Johansson

Rädda Barnen ber härmed få framföra sitt innerliga och uppriktiga tack för Eder stora gåva å kr. 1.151:50 avsedd för hjälparbetet bland de ungerska barnen. Beloppet har redan tagits i anspråk för den bespisningsaktion som inom kort igångsättes i de fattigaste stadsdelarna i den ungerska huvudstaden. Aktionen kommer att beröra barn upp till 12 år. Vi kan försäkra att bespisningen genomföres under fullt betryggande kontroll. Tillsammans med ett antal förträffliga läkare och socialarbetare har vår i Budapest stationerade Rädda Barnen-delegat, kurator Anna-Ma Toll, organiserat denna hjälpverksamhet som väl torde komma att bli rena livräddningen för dem på vilka densamma inriktas. Skräck, svält och köld har farit hårt fram med Budapestbarnen och vi kommer att göra maximala ansträngningar för att kunna vidmakthålla aktionen ifråga.

i Borlänge och sedan som distriktsrevisor i Kalmar — Malmö — Stockholm och Norrköping. Som revisor trivdes Gunnar som fisken i vattnet — och han passade till det också. Klockarfar åt föreningarna kan man säga att Gunnar varit under sin revisorstid och det är många föreningar som haft glädjen av Gunnar under revisorsåren 1937—1952.

År 1952 ställde Gunnar kosan mot Gustavsberg för att överta platsen som affärschef härstädes. Även här har han kommit på sin rätta plats. Att Gunnar passerat in så bra i de olika miljöer han varit och klarat sina uppgifter med sådan heder, beror säkerligen på hans osjälviskhet, hans intresse både för sitt arbete och för den kooperativa rörelsen. Man kan nog påstå, att om ylle är beteckningen på god kvalitet då är det äkta helylle i Gunnar.

H. P.

FYSIKLEKTION.

— Vi har hört talas om Arkimedes princip. Vad händer nu Hans när din pappa kliver i ett fulltappat badkar.

— Mja — då ringer telefonen!

*

Då Eduard Herriot, den franske politikern, blev tillfrågad om sitt livs lärdomar, svarade han: "Den gode Guden har gett oss två öron och en mun på det vi bara skall säga hälften av vad vi hört."

*

— Då året minns ja schärsilt för att då va så svinaktigt kallt på höstsidan. För att int getkräke mitt, sku frys ihjäl, va ja tvongen å ta in'na i stugan å låt'na ligg under mi säng.

— Men vart då int en sjujåkla lukt?

— Asch, den vande ho sej snart ve.

*

— Du skulle ha sett hon som släppte! ...

*

ENDAST FÖR HERRAR.

Da vi redan på förhand visste att den kvinnliga nyfikenheten skulle driva samtliga damer att vända på tidningen har redaktionen beslutat att censurera historien.

När detta skrives mitt under brinnande krig i öst och väst, vill man gärna göra sig den reflexionen: Hur vore det om herrar statschefer satte sig ned vid schackbrädet och där gjorde upp sina mellanhavanden? Det är väl i alla fall de stora som anser att ett krig är oundvikligt, inte har menige man så stor glädje av att offra tid på så onödiga ting som krig.

Nåväl, när dessa rader når läsekretsen är väl det hela över. Hoppas vi. Vi inom schacksällskapet tampas i fridfull stämning på 13. En gång i månaden spelas en blyxtturnering. Blyxt har föresten blivit ganska populärt och det ska sägas att detta är en rolig form av schackspel. Många vill hålla före att man förlorar spelstilen, men därom kan de lärde tvista, för att nu använda en utnött fras. F. n. pågår en cup-turnering med ett 20-tal deltagare. Efter två förluster är man ute ur tävlingen så att till sist blir de två bästa kvar och går till finalen.

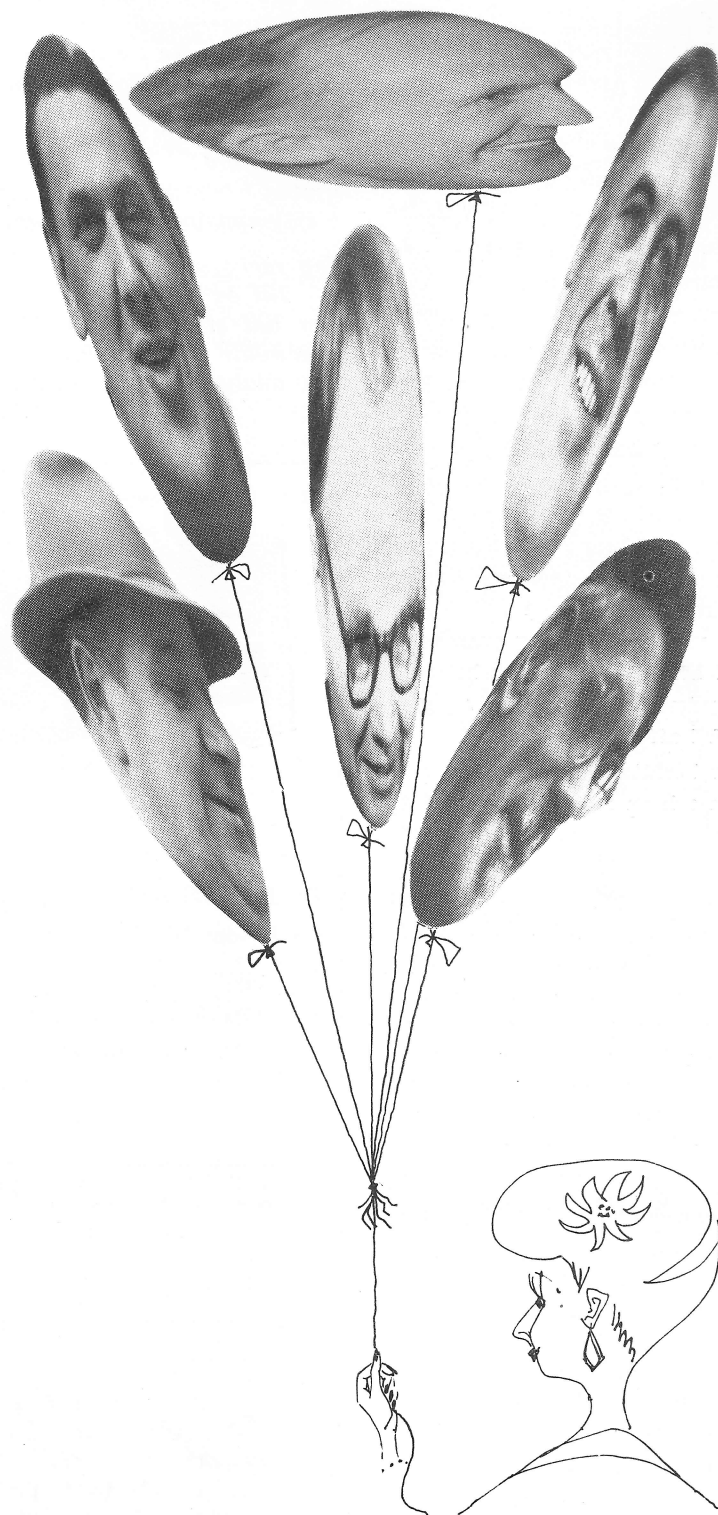
En synnerligen spännande match hade vi anordnat den 12 okt. då samhället drabbade samman med fabriken. Genom detta arrangemang dök det faktiskt upp ett antal dolda krafter, vilket bevisar att schack är en ganska utbredd företeelse. Nu hoppas vi få med så många som möjligt av dessa dolda krafter i vårt sällskap. Tillåt mig så till sist få publicera resultatlistan från denna match.

Samhället:		Fabriken:	
I. Elvin	0	1 A. Andersson	
L. Krook	1	0 A. Lindström	
E. Bjärewall	1/2	1/2 V. Olsson	
E. Andersson	1/2	1/2 E. Nyberg	
B. Thulin	0	1 H. Ericsson	
G. Weiborg	1	0 I. Norin	
T. Flodmark	1	0 O. Bergqvist	
E. Olsson	1	0 A. Ahberg	
O. Svensson	0	0 B. Arvidsson	
T. Leonardsson	0	1 J. Björk	
F. Vesterberg	0	1 A. Björkman	
E. Flodmark	1	0 B. Johansson	
Y. Nyström	0	1 R. Ericsson	
H. Ytterberg	0	1 C. Weiss	
A. Andersson	0	1 K. O. Johansson	

Samhället alltså slaget med 6—9. Men dom lovar att komma igen!

B. Arvidsson

Sylvester-Ballonger

God Jul 1956 Gott Nytt År 1957

tillönska vi Gustavsbergarens läsekrets!

Diskussionscirkeln Forum

Redaktionskommittén

Jag minns

Min far sköt varg för 100 år sedan

Jag var en riktig vildbasare som ung. Ville först ta värvning men det ville inte mina föräldrar vara med om. Våra nöjen på den tiden var logdansen och den började med Valborgsmässoafton. På vintern ordnades s. k. bjudningsdanser i salen på någon större bondgård. Det var fint folk som kom, till och med prästens pigor sökte sig dit. Och jag som hade framgång hos kvinnfolk, fick ofta förmånen att ledsaga dem hem. En söt småländska var husa på prästgården och en gång tog jag henne med till logdansen. Men prästen vaktade oss och anställde förhör när vi kom tillbaks och ville veta var vi varit. Jag svarade att vi varit i aftonsången, vilket behagade honom mycket väl. Och så blev jag inbjuden på kaffe.

Min far berättade att när han var i skolåldern och en morgon skulle gå till skolan, så stod det sju vargar utanför deras stuga. Det blev allmänt uppbåd, man grävde varggropar, 5 meter djupa, och satte igång med jakt. Min far var liksom Karl XII bara en pojke när han sköt sin första varg. — En oktoberdag 1880 städslades han som statardräng och man gav sig iväg på vagnar. Men det började snöa så intensivt att man fick byta vagnar mot slädar. Som statardräng var hans årslön 125 kr. Naturförmånerna utgjorde 600 kg råg, 200 kg vete, 200 kg korn och 200 kg havre. Tre tunnors utsäde fick man till ett potatisland och fyra famnar ved i bränsle. Han stannade och blev med tiden rättare och senare befallningsman. Det är från honom jag har mitt påbrå. På äldre dagar jobbade farsgubben i en vinhandel. Och där var dom inte så noga. Man tog sig en sup när man behagade. Han arbetade också i expressbyrå och en tid som rättare på Grävlinge herrgård. Både min far, farfar och farfarsfar var födda i Bjursön, Gunhildbo i Västmanland. De blev gamla gubbar, far 79 år, farsfarsfar 93 år. Det var mycket på den tiden, då medelåldern ej var så hög. Ja, det var något om mig och mina förfäder.

Johan Gustavsson

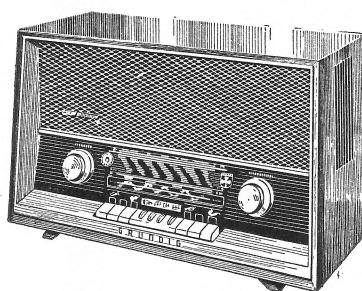
Jag räcker min hand

*Jag räcker min hand
till skymningens ord
de små betagande
som droppar in i mitt sinne
och skänker behaglig svalka*

*Jag räcker min hand
till ord
gjutna i ödmjuka former
i självuppgivelsens längtan.*

*Jag räcker min hand
till de ord
som likt stjärnhimlens sökarlyktor
rannsakar visdom och tro
och analyserar min kärna.*

A. T—n.

En FULLTRÄFF i ljud och form
får Ni om Ni köper Er radio eller
TV-apparat hos undertecknad firma.
Alla ledande märken. Service
i samhället.

Firma

TEVERADIO

A. Rosén.

Centrum, Gustavsberg. Tel. 31050

Se Televisionen!

Hör Dubbelprogrammet!

Förstklassiga radioapparater
televisionsmottagare
av märken Telefunken, Grundig,
Luxor, Centrum m. fl.
och allt inom branschen köper Ni
bäst genom

Rune Boox

Behöver Ni el-spis, kylskåp, dammsugare, strykjärn, värmeelement m.m. eller vill Ni ha hjälp för en reparation av elektrisk apparatur eller för installation vänd Eder till

Rune Boox

Tunollevägen 19, Gustavsberg
Tel. 306 57, 303 25

Gudrun Stenströms

Damfrisering

Algatan 1 Tel. 309 63

Till alla kunder ett hjärtligt tack
för det gångna året och en önskan
om en

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Gustavsbergs Folkparksförening

tackar medlemmarna och publik för det gångna året och tillönskar

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

*God Jul och
Gott Nytt År*

tillönskas

GUSTAVSBERGARENS

läsekrets

av

E. Olofssons Boktryckeri AB

Gustavsbergs

Herr- och Damfrisering

ber att få framföra sitt hjärtliga
tack till alla kunder för det
gångna året
och önskar

God Jul och Gott Nytt År!

GUNNAR FALL

Tel. 307 40

Allt för

FOTO!

även på avbetalning

HILDING OHLSON

Tel. 304 01 Grindstugärde B 14

Ärade kunder

önskas

*God Jul och
Gott Nytt År*

Bojans Damfrisering

tel. 310 01

Hästhagsterrassen 20

Målare

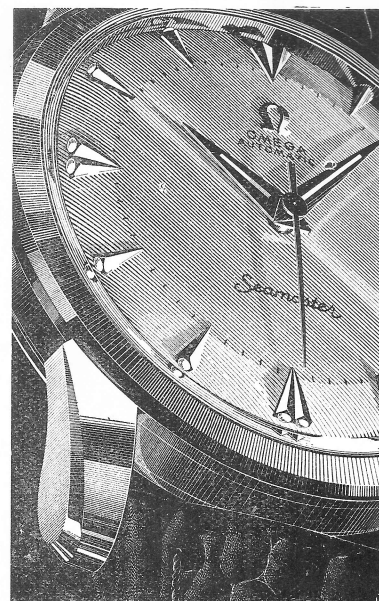
Martin Lövgren

utför måleriarbeten av alla slag

Tel. 19 94 59

*God Jul
och Gott Nytt År*

ELEGANT I SÄRKCLASS •
• TEKNISKT PÅ TOPPEN

OMEGA
Seamaster
AUTOMATIC

*självuppslagande herrur med rotor-
verk.*

OMEGA
Ladymatic

självuppslagande damur

Se dessa nyheter hos

Thörnqvist Ur & Optik

Kommunalvägen 4, tel. 309 90

GUSTAVSBERG

Välkommen Hem!

Se och Hör Radio — Television
Jag har direktförsäljning av Philips
— Concerton och Telefunken, mär-
ken som man verkligen kan rekom-
mendera.

Radio — Telereparationer billigt

Aug. Eriksson

Mariagatan 4

Tel. 307 97

God Helg

Med goda julinköp

från vår välsorterade butik önskar vi medlemmar och kunder

En God Jul och Gott Nytt År

Mjölkförsäljningsföreningen

GUSTAVSBERG

Tel. 300 81

En lång glad jul

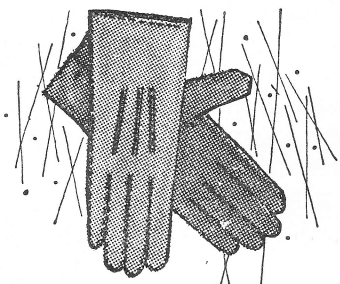

Textil

- Nattlinnen. Nylon**
19:50, 22:75, 29:75
- Underklänningar. Nylon**
från 15:50
- Underklänningar. Bomull**
14:— 18:— 26:50
- Midjekjolar** 11:25 13:25
- Blusar** i god sortering — höga kvaliteter

- Trevliga kjolar**
i prislägen från 17:50
- Herrskjortor.**
Poplin 19:50
- Nironskjorta**, som ej behöver
strykas 26:50
- Spunnen nylon** i hög kvalitet
49:— 55:—
- Trevliga slipsar**
i synnerligen gott urval...
- Herrpyjamas** från 22:50
- Morgonrock** i rayonull 52:—
- Halsdukar** — **Handskar** — **Strumpor**
Mössor — **Slalombyxor** — **Strumpor**

Linnevaror.

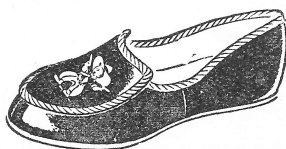
- Duk** 130×220 21:—
Tryckta dukar.
- Servietter** 55×50 27:50 ds
- Handdukar**, frotté och linne i stort
urval.

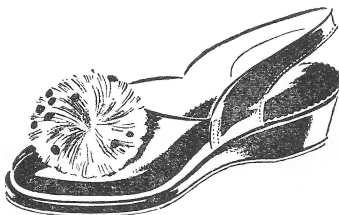
Trevliga gardiner
finns att välja på.

Sko

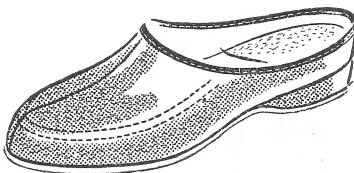
Tofflor en lämplig julklapp.

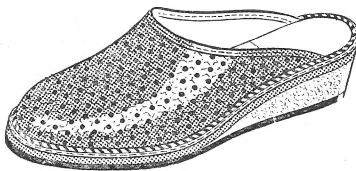
- Barn**, brun med bildmotiv
22—24	25—30	31—33	34—36
6:25	7:—	8:—	9:25

- Dam**, svart lack 24:—
rosa, månsten 22:50

- Herr** i cherryfärg 16:—

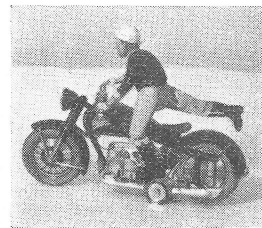

Slippers

- perforerad, dam 14:75 herr 16:50
slätt skinn dam 18:— herr 17:75

Skinnstövlar dam och barn

Halvkängor i dam —
en populär artikel.

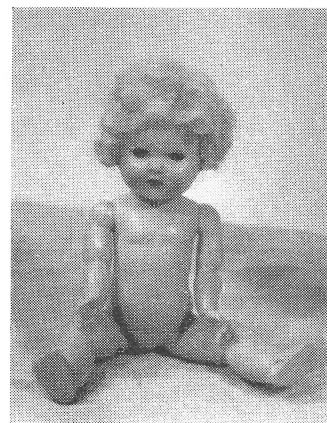

Kul med leksaker från

Fölungen

Mekaniska bilar — **Mekano**

Dinky Toys bilserie 2:20 — 15:—

Dockor. Sköldpaddans fabrikat.

Dockskåp — **Möbler**

Nyheter i Mickis träleksaker
att plocka i sär och sätta ihop.

Lastbilar från 3:25

Lastbilar med sidotipp.

Den roliga Bilratten 12:75

Gunghästar.

SÄLLSKAPSSPEL.

- Algas nyhet Vangaratta** 14:—
Finans-Monopol-Las Vegas 14:—
Pussel från 1:15

Nyheter i ljustakar av smidesjärn.

Klappa på hos oss så

får vi hjälpa Er med klapparna

Möbler/Sport

Julprydnader
i god sortering.

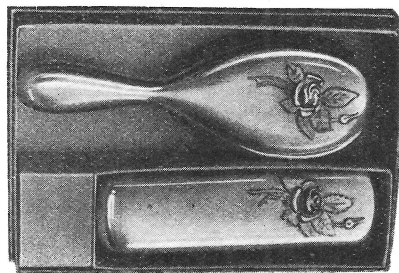
Brilonpipan. Nyhet 12:50
Rathospipor.

Rakapparater.

Philips 75:—
Remington 138:—
Plånböcker — Portmonnäer

I trevliga presentkartonger

Eau de Cologne
Parfym
Tvål
Härvatten

Smycken i stort urval.

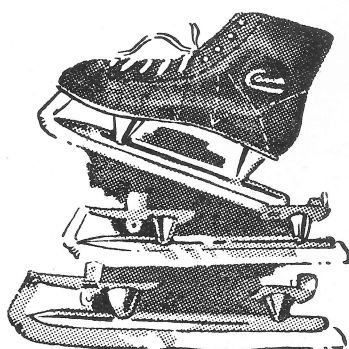
Magnetclipset — en trevlig nyhet
= (5-örhängen i ett)
i presentförpackning 12:50

Skattkammaren med sina sagor och
berättelser 12:50
När Var Hur 1957

Cellos: Skum på ytan
Kar de Mumma: Lilla stjärna där

Reproduktioner:

Olle Ohlsson, Hagalundsmålaren
och X:ets vackra motiv
från Stockholm 10:—

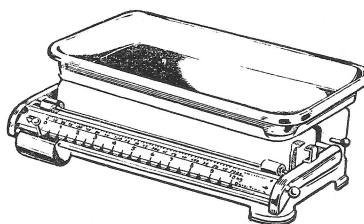
Sparkstöttingar — Kälkar — Skidor

Till hemmet

Tak- och golvarmaturer
Tevagnar
Radiobord
Soffbord
Tidningskorgar
Blomsterbord
Speglar i god sortering

HUGIN Dammsugare
Symaskiner

SPECIAL

Gundavågen
6.5 kg. 19:50 10,5 kg. 24:—
Brödrost 24:— 37:—
El. våffeljärn 47:50
Strykjärn med termostat från .. 35:50

Potatisskalningsmaskinen
"Pontus" 46:50

Rostfria formar och fat.

Nickelcrom

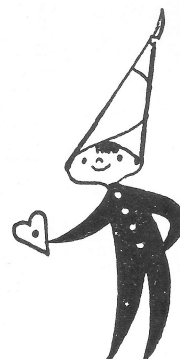
Tilja rostfria matbestick

Tryckkokare 46:75 86:—

Tidur 17:50 20:—

8

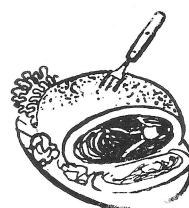
**Snabb-
köps
butiker**

Luma Julgransbelysning .. 21:— 31:—

Julbordets Prydnader och Läckrheter

Välkomna

Konsum Gustavsberg
Fruvik — Lagnö — Grisslinge

Välkomna till JUL- och NYÅRSHELGENS

Möten och Gudstjänster i MISSIONSHUSET

Söndagen den 16 dec. kl. 15: *Söndagsskolans Julfest*

Sönd. 23 dec. kl. 11.15: *Gudstjänst*, Thorsén

Juldagen kl. 7: *Otta*, Kören, Thorsén; kl. 8.30: *Sångstund* å Alderdomshemmet

Annandag Jul kl. 17: *Missionsgudstjänst*

Nyårsafton kl. 18: *Nyårsbön*, Östby, Andersen, Thorsén

Nyårsdagen kl. 16: *Familjefest*

Trettondag jul kl. 14: *Julfest* i Skälsmara Missionshus

Tisd. 8 jan—Sönd. 13 jan.: *Alliansmöten*

Sönd. 20 jan: *Församlingens Årshögtid*

Tisd. 22 jan: *Norrl. avskedssymöte* för pastor och fru Thorsén

MISSIONSFÖRSAMLINGEN önskar alla Välsignelserik Julhelg och ett GOTT NYTT ÅR.

Gustavsbergs Baptistförsamling

hälsar Er alla välkomna till Jul- och Nyårshelgens möten i Kapellet.

Juldagen kl. 7: Julotta

Annandag Jul kl. 11.15: Gudstjänst

Nyårsafton kl. 18: Nyårsbön i Missionshuset

kl. 22.30: Nyårsvaka i Hyddan.

Nyårsdagen kl. 11.15: Gudstjänst

En fridfull julhögtid och ett välsignelserikt

Gott Nytt År vill vi också tillönska Er alla.

BAPTISTFÖRSAMLINGEN.

Filadelfiaförsamlingen

GUSTAVSBERG

önskar alla och en var Välkommen till våra

JUL- och NYÅRSMÖTEN

SÖNDAGEN 16 dec. kl. 15

Söndagsskolans fest i Bergasalen

JULDAGEN Kl. 7

Julotta. Kj. Andersen

ANNANDAG JUL, Kl. 11.15

Predikan. Kl. 19 Väckelsemöte

Inger och Kjell Andersen m. fl. Sångarna

NYÅRSAFTON

Kl. 18 Missionshuset

Kl. 22.30 Hyddan. Nyårsvaka. Thorsén, Östby, Andersen och Sångarna.

NYÅRSDAGEN

Kl. 19 Väckelsemöte. Inger o. Kjell Andersen m. fl. sångarna

Red:s spalt

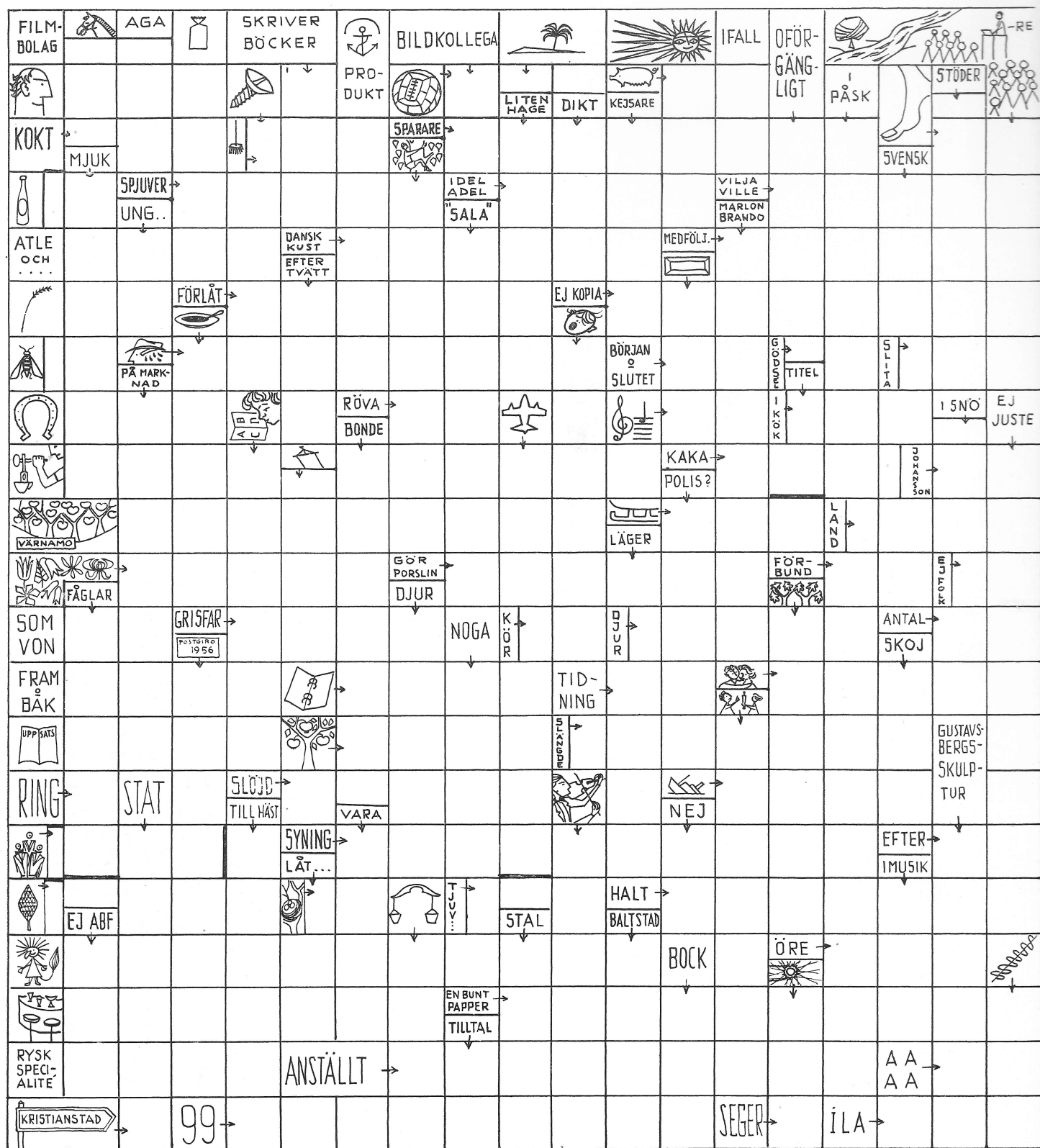
Puh! Vilket snickeri att få ihop Julnumret. Men nu har vi en lång jul framför oss — och då kopplar vi av ett tag, och sysslar med något annat. Jag kan ju ägna mig åt litet Saltstänk och Kvit-ter till Nyårsrevyn... Julnumret är sig likt — litet Petterssons blandning som Garring sa' — med de vanliga rubrikerna. Fanfars fantasier har jag tagit med under strejkhott — och en så snäll medarbetare vill jag inte stöta. Edla Sofias Saltstänk är lika friskt som vanligt — men frampressat under vissa för oss alla förnimbara olustkänslor kring miss-handeln av Ungern. Höstens glädjeminne är nog den goda kontakten med ton-åringarna i Bergasalen. En annan kul sak är den att kommunen blivit ägare av en bit mark och därtill Vårdshuset. Det kunde väl ingen drömma om före KF:s tid.

Ja, God Jul på er då! Vi satsar väl på ett Gott Nytt Jubileumsår för Gustavsbergaren!

Red.

GUSTAVSBERGARENS JULKRYSS

Litet tidsfördriv under Julen, hoptracklat av
Gösta och Sven. Ingen tävling — men den som
klarar det har gjort en bra prestation! Mycket nöje!

Herr Axel Björkman
Tallåsen 24
Gustavsberg

ELLIPS

Stig Lindbergs nya dekor
i mörkbrunt på servis LH
i flintporslin

Pris 1:75